

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JENNA RUOHONEN

Naisten talousosaaminen

Tutkimus naisten taloudenhallinnasta ja sääs-
tämistottumuksista

LIIKETALOUDEN TUTKINTO-OHJELMA
2023

TIIVISTELMÄ

Ruohonen, Jenna: Naisten talousosaaminen – Tutkimus naisten taloudenhallinnasta ja säästämistottumuksista
Opinnäytetyö, Satakunnan Ammattikorkeakoulu
Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
Huhtikuu/2023
Sivumäärä: 80

Hyvä taloudenhallinta ja oma taloudellinen itsenäisyys ovat erittäin tärkeitä elementtejä sukupuolesta riippumatta. Jokaisen olisi hyvä miettiä säästämistä ja taloudenhallintaansa koko elämänkaarensa ajan, ja oppia pitämään omasta taloudestaan huolta. Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää vastaus tutkimusongelmaan, joka oli kuinka naiset hallitsevat talouttaan ja kuinka he säästävät?

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin yli 18-vuotiaiden naisten talousosaamista ja säästämistottumuksia. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka naiset hallitsevat talousasiansa, ja millä tavalla he turvaavat taloudellisen asemansa läpi elämän. Työssä käytiin läpi sitä, miksi hyvä talousosaaminen on tärkeää, ja miksi jokaisen pitäisi hallita omaa talouttaan ja opetella taloustaitoja. Työ sopii myös hyvin oppaaksi jokaiselle taloudestaan kiinnostuneelle ihmiselle. Tässä työssä keskitytään kuitenkin nimenomaan naisten talousosaamiseen ja heidän rooliinsa taloudenhoitamisessa.

Teoriaosuudessa on käyty läpi talousosaamisen periaatteita ja peruskäsitteitä. Eri lähteiden perusteella on koottu hyvä tietopaketti talousosaamiseen liittyen. Talouden peruskäsitteitä on käyty läpi, ja talousosaamisen termiä on pohdittu eri näkökulmista.

Työn tutkimusosuus tehtiin käyttäen pääsääntöisesti kvalitatiivista menetelmää. Kysymysten luonne ja tiedonkeruu on joiltain osin myös kvantitatiivista. Kyselytutkimuksessa kartoitettiin naisten talousosaamista ja erilaisia taloudenpitomenetelmiä kyselylomakkeen avulla. Kysely julkaistiin Vauras Nainen-Facebook-ryhmässä, josta sai vastauksia eri taustoista olevilta naisilta. Osa vastauksista tuli myös täysin ryhmän ulkopuolelta muiden sosiaalisen median kanavien kautta, joten otantaa saatiin monelta eri taustaiselta naiselta. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 740 kappaletta.

Tutkimuksen perusteella nähtiin, että talousosaaminen oli vastanneiden naisten kohdalla hyvää. Joukossa oli paljon säästäjiä ja erilaisia sijoittajia. Myös taloustaidot ja taloudenhallinta ja -hoito olivat enemmistöllä erittäin hyvällä tasolla. Tämän tutkimuksen otanta ainakin osoitti sen, että naiset ovat tarkkoja ja hoitavat itse omaa talouttaan.

Avainsanat: talousosaaminen, säästäminen, sijoittaminen, naiset, tasa-arvo, korko, inflaatio, taloudenhallinta

Abstract

Ruohonen, Jenna: Women's financial knowledge - Research on women's financial management and saving habits

Bachelor's thesis

Degree programme in Business Administration

April/2023

Number of pages: 80

Good financial management and financial independence are very important elements regardless of gender. Everybody should think about saving money, and how to manage their finances throughout their whole life and learn to take care of their own financials. The purpose of the study was to find an answer to the research problem, which was how do women manage their finances and how do they save money?

In this thesis, the financial knowledge and saving habits of women over the age of 18 were investigated. The purpose of the study was to find out how women manage their financial affairs, and how they secure their financial status throughout life. The work went through why good financial skills are important, and why everyone should manage their own finances and learn financial skills. The work is also well suited as a guide for anyone interested in their finances. In this work, however, the focus is specifically on women's financial skills and their role in managing the economy.

In the theory part, the principles and basic concepts of financial knowledge have been reviewed. Based on various sources, a good information package related to financial skills has been compiled. The basic concepts of economics have been reviewed, and the term economic competence has been considered from different perspectives.

The research part of the work was done using a qualitative method as a rule. The nature of the questions and data collection is also quantitative in some respects. The survey about women's financial skills and various financial management methods was completed by using a questionnaire. The survey was published in the Vauras Nainen-Facebook group, which received responses from women from different backgrounds. Some of the answers also came completely from outside the group through other social media channels, so the sample was obtained from many women from different backgrounds. There were a total of 740 responses to the survey.

Based on the research, it was seen that the women who answered had good financial skills. There were a lot of savers and different types of investors. Financial skills and financial management and management were also at a very good level for the majority. The sample of this study at least showed that women are careful and take care of their own finances.

Keywords: financial literacy, saving, investing, women, equality, interest, inflation, financial management

ALKUSANAT

On toivottavaa, että tämä työ tavoittaa useammankin talousosaamisesta kiinnostuneen naisen, ja tuo heille tietoa siitä, miksi tämä aihe on niin tärkeä. Vaurautuminen ja oman talousosaamisen ylläpito on tärkeää jokaiselle meistä. Vaikka työssä keskitytään naisten taloudenhallintaan ja osaamiseen, on tutkimuksesta silti hyötyä jokaiselle sukupuolesta riippumatta. Liiketalouden opinnoissa perehdytään hyvin paljon talousosaamiseen. Taloustietämys on kuitenkin yksi perusasioista, joita liiketalouden asiantuntijan pitää ymmärtää ja osata, joten tässä työssä on päässyt hyvin hyödyntämään koulutuksesta kertynyttä osaamista.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	7
2.1 Tutkimusongelma ja tutkimustavoite.....	7
2.2 Käsitteellinen viitekehys	8
2.3 Työn sisältö	9
3 TALOUSOSAAMINEN	10
3.1 Talousosaamisen käsitteitä	12
3.2 Raha ja talous	13
3.3 Kansantalouden kiertokulku	14
3.4 Inflaatio.....	15
3.5 Korko	16
3.6 Budjetointi.....	18
3.7 Hyvä taloudenhallinta	20
3.8 Talouskoulutus	22
3.9 Ulkopuoliset vaikutukset talouteen	23
4 SÄÄSTÄMINEN	24
4.1 Sijoittaminen.....	25
4.2 Säästämisen aloittaminen	26
5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TIETOPERUSTA.....	26
5.1 Eettiset lähtökohdat	27
5.2 Aineistonkeruu.....	28
5.3 Reliabiliteetti ja validiteetti	29
6 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTI.....	30
6.1 Talouden taustakysymykset	30
6.2 Rahan käyttö	42
6.3 Säästäminen	52
6.4 Kuluttaminen	58
7 YHTEENVETO.....	64
LÄHTEET	68
LIITE 1: SAATE.....	71
LIITE 2: KYSELYLOMAKE	72

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on naisten talousosaaminen. Tutkimuksen kohteena ovat yli 18-vuotiaat naiset. Opinnäytetyössä on tehty tutkimusta liittyen naisten taloudenhallintaan ja säästämistottumuksiin. Tutkimusongelmana on: *Miten hyvin naiset huolehtivat taloudestaan ja kuinka he säästävät?* Ja tähän ongelmaan on tarkoitus etsiä ratkaisua tutkimuskyselyn avulla.

Tutkimus on tehty laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Osa tutkimuskyselyn kysymyksistä on kuitenkin myös kvantitatiivisia, sillä myös määrällistä tutkimusta on pitänyt tehdä tutkimusongelman selvittämiseksi. Työn kannalta on tärkeää saada selville, minkälaisia eri tapoja naisten keskuudessa taloudenhallinnan osalta on. Tutkimuskysely on julkaistu Vauras Nainen-Facebook yhteisössä, jossa on monesta eri taustasta ja taloustilanteesta olevia naisia. Vastaamaan on päässyt myös muun sosiaalisen median kautta. Tällä työllä ei ole toimeksiantajaa, joten tämä työ on toteutettu vain itseni toimesta.

Opinnäytetyön aihe on mielenkiintoinen ja erityisen kiinnostavaa on naisten asema taloudenhallinnan näkökulmasta. Valitettavan usein edessä on ollut tilanteita, joissa nimenomaan naiset eivät esimerkiksi ole varautuneet taloudellisesti itsenäisesti, eivätkä ole koskaan joutuneet huolehtimaan perheen talousasioista.

Erytyisesti naisten talousosaaminen on kiinnostavaa myös siksi, että naisten tulotaso on huonompi, ja eläkkeet pienempiä kuin miehillä. Naiset kuitenkin elävät pidempään, joten taloutta pitäisi turvata kauemmin. (Ketvel, 2022.) Onkin siis erityisen tärkeää, että jokainen nainen oppisi hallitsemaan talouttaan ja voisi turvata eläkepäiviään.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää naisten taloudenhallinnan kokonaisuutta. Tarkoituksena oli myös ottaa selvää erilaisista tavoista ja ylipäätään naisten kiinnostuksesta aihetta kohtaan.

Tämän opinnäytetyön avulla on tarkoitus saada laajempaa käsitystä naisten talousosaamisesta ja säästämistavoista, sekä mahdollisesti laajentaa osaamisen näkökulmaa eri tapojen ja tottumusten kautta. Talousosaamisen termin rajaamiseen ei ole vain yhtä oikeaa ratkaisua, ja tutkimuksen kautta voidaan nähdä eri tapojen vaikutuksia ja mahdollisesti oppia näistä ja hyödyntää näitä tietoja omassakin elämässä.

Tutkimusosiossa tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja näkökanta aiheeseen, ja analysoida eri tapojen eroja ja naisten vastausten jakaumaa. Tutkimusosioista on lopuksi tehty yhteenveto, jossa saadaan tutkimusongelmaan vastaus.

2.1 Tutkimusongelma ja tutkimustavoite

Pääasiallisena tutkimusongelmana on: *Miten hyvin naiset huolehtivat taloudestaan ja kuinka he säästävät?* Ongelmaan on tarkoitus saada vastauksia kvalitatiivisen tutkimuksen kautta. Osa vastauksista on kuitenkin selkeästi kvantitatiivisia, ja näiden molempien yhdistelmä tukeekin tutkimuskyselyn tuloksia. Tutkimuskysely on tarkoitettu yli 18-vuotiaille. Säästäminen on myös iso osa taloudenhallintaa ja talousosaamista, joten myös säästämisen teoriaa ja säästämistapoja on tutkimusosiossa käyty läpi. Tavoitteena on myös määrittää naisten talousosaamisen tasoa ja taloudenhallinnan tapoja.

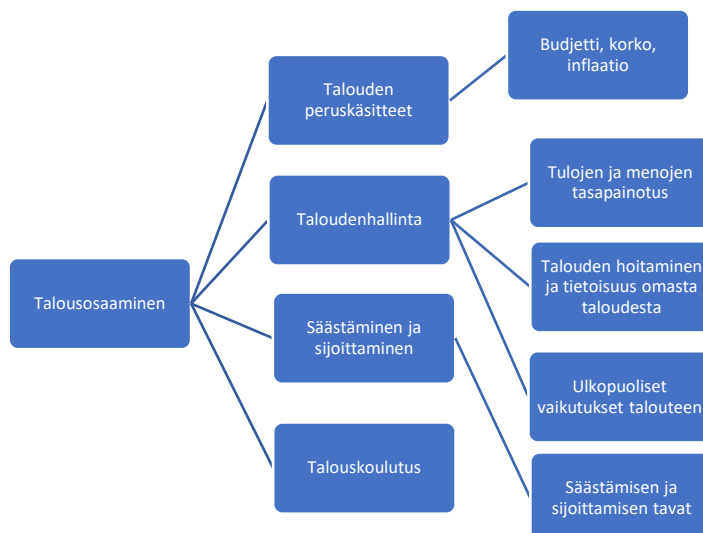
Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää naisten kiinnostuksen ja osaamisen tasoa talousasioissa. Taloudenpitoon liittyy paljon muitakin seikkoja, kuin säästäminen ja sijoittaminen ja ne on otettu tutkimuksessa huomioon. Tavoitteena on saada hyvä yleinen käsitys eri tavoista ja malleista, joita tutkimukseen osallistuneet noudattavat.

Tämän opinnäytetyön tekemisessä on hyödynnetty kirjallisuutta, opinnäyteitä ja erilaista tutkimusdataa. Teoriaosuudessa on käsitelty paljon kirjallisuuden kautta aihetta, joten se toimii hyvin myös ohjeena aiheesta kiinnostuneelle. Tutkimuksen lähteenä toimii eri taustoista oleville naisille osoitettu kyselytutkimus, joka on toteutettu tätä opinnäytetyötä tehdessä.

2.2 Käsitteellinen viitekehys

Viitekehyksestä on tehty ymmärtämistä helpottava kaavio, joka löytyy seuraavalta sivulta (kuvio 1). Työn rajaaminen oli ehkä jokseenkin myös haastavaa, mutta pakollista. Talousasiat ovat hyvin moniselitteisiä, ja useisiin eri osa-alueisiin on helppo uppoutua laajalti. Jotta tutkimus olisi laadukasta ja tarpeeksi tarkkaa, on aihetta pakko rajata. Tutkimuksessa ei esimerkiksi keskitytä erilaisiin sijoitusinstrumentteihin, tai säästämisen rahamääriin. Tarkoitus ei ole yksityiskohtaisesti jaotella kohderyhmää tapojen perusteella lokeroihin, tai yksiselitteisesti väittää, että jokin tapa olisi toista parempi. Työn kannalta on tärkeää selvittää eri tapoja ja tottumuksia, ja nähdä, millaista osaamista naisilta löytyy.

Viitekehysten tarkoituksena on kuitenkin selittää lukijalle, mistä näkökulmasta aihetta tutkitaan ja selventää työn aihepiirejä ja käsiteltäviä asioita. Teorian ja viitekehysten avulla voidaan selittää, kuvata ja perustella tehtyä tutkimusta ja erilaisia tapoja. (Vilkka, 2021, s.33.) Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 1 on kuvattu selkeästi talousosaamiseen liittyvät aihealueet, ja näiden perusteella tutustutaan teoreettisesti aiheeseen ja tehdään siihen liittyvää tutkimusta kohderyhmän kesken.

Kuvio 1. Käsitteellinen viitekehys

Työ on luotu talousosaaminen-termin ympärille, ja kuten yllä olevassa kuviossa 1 näkyy, on tätä jaettu eri sektoreihin. Talouden peruskäsitteet on käyty läpi teoriaosuudessa, ja nämä ovatkin tärkeä osa talousosaamisen periaatetta. Taloudenhallinta on tietenkin myös yksi tärkeä osa-alue opinnäytetyön aihepiirissä, ja tätä on käyty läpi sekä teoriassa että tutkimuksellisessa osiossa.

Säästäminen ja sijoittaminen ovat yksistään jo laaja aihepiiri, ja näitäkin on käsitelty teoriaosuudessa, ja tietoa on kerätty myös tutkimuskyselyssä. Eri tapoja ja menetelmiä on kuvattu molemmissa osissa.

Taloustalutuksesta puhutaan myös teoriaosuudessa, koska talousosaaminen on opittava taito, ja jokaisen pitäisikin kehittää sitä läpi elämän. Muuttuvat tavat ja rahaan liittyvät tottumukset vaativat jokaiselta tietojen päivittämistä.

2.3 Työn sisältö

Opinnäytetyö etenee ensin teoriaosuudesta tutkimusosaan ja tutkimustulosten analysoinnin jälkeen yhteenvetoon. Työssä on käyty ensin läpi tutkimuksen tarkoitusta, menetelmiä ja työn viitekehystä. Sen jälkeen teoriaosuudessa käsitellään taloudenhallinnan tärkeyttä ja lähteistä keräämääni tietoa liittyen aiheeseen. Teoriaosuudessa käsitelen myös talouteen liittyviä tärkeitä termejä,

jotka auttavat ymmärtämään talousasioiden peruskäsitteet ja käydään läpi säästämistä. Tämän jälkeen tarkastellaan työtä varten tehtyä tutkimusta ja sen vaiheita ja analysoidaan tutkimuksen tuloksia. Lopuksi työssä on yhteenveto ja ratkaisuja työn tutkimusongelmaan. Yhteenvetoon on myös lisätty reflektointia ja oma näkemys opinnäytetyöprosessista.

3 TALOUSOSAAMINEN

Talousosaaminen voidaan tiivistetysti kuvailla ymmärrykseksi taloudellisista käsitteistä ja talouden riskeistä. Taitoja ja motivaatiota voidaan soveltaa eri päätösten tekemisessä erilaisissa taloudellisissa yhteyksissä. Tarkoituksena on näiden päätösten avulla parantaa yhteiskunnan ja yksilöiden hyvinvointia ja antaa mahdollisuus osallistua talouselämään. (Hallipelto, 2021, Esipuhe.)

Talousosaaminen 2020-luvulla teoksessa Hallipelto (2021, Johdanto) kertoo myös nykypäivän maailmassa talousosaamisen taitojen liittyvän vahvasti esimerkiksi digitaalisten palveluiden käyttämiseen ja taloudellisten riskien hallintaan. Modernia talousosaamista on tietoisuus omista rahoitus- ja kulutuspäätöksistä. Päätöksillä on suuri vaikutus siihen, mikä on vastuullista kuluttamista.

Nykypäivän jatkuvasti muuttuvassa digitaalisessa maailmassa pitää olla avoin kehitykselle ja halukas oppimaan jatkuvasti uutta. Pankkipalvelut muuttuvat ja päivittyvät jatkuvasti, ja tämä saattaa aiheuttaa haasteita taloudenhallintaan. Palvelut ovat siirtymässä jatkuvasti enemmän ja enemmän digitaalisiksi, joten tämäkin vaatii vastuuta jokaiselta itseltään. (2021, Johdanto.) Digitalisoituvassa maailmassa eläneet nuoret voivat pitää digitaalista taloudenhallintaa itsestäänselvyytensä, mutta esimerkiksi vanhemmalle väestölle digitalisoituminen voi aiheuttaa hankaluuksia ja vaikeuttaa taloudenhallintaa. Pelkkä digitalisaation hallinta ei kuitenkaan takaa hyvää talousosaamista, eikä auta ymmärtämään talouden perusasioita, ja tämä taas voi tuoda haasteita nuoremmalle väestölle.

Hallipellon (2021, Johdanto) mukaan talousosaaminen ei lisääny tai muutu direktiivien tai asetusten avulla. Talousosaaminen on perustaito, joka pitäisi tarjota jokaiselle nuorelle ja myös aikuisväestölle, joka ei välttämättä nuorena ole talouskasvatusta saanut. Yhteiskunta on vastuussa siitä, että jokainen voisi ottaa vastuuta omasta taloudestaan. Jokainen yksittäinen henkilö vaikuttaa omilla päätöksillään loppujen lopuksi myös kansantalouteen ja hintavakau-teen.

Suomen Pankilla on talousosaamisen strategiaehdotus ja se tähtää siihen, että suomalaiset olisivat maailman parhaita talousosaajia vuonna 2030. Jokaisen yksilön tulisi ymmärtää oma taloudellinen tilanteensa ja parantaa osaa- mistaan. Tarjolla pitäisi olla helposti löydettäviä neuvonta- ja tietopalveluita. Tämänkin ehdotuksen taustalla on ajatus ihmisten oman hyvinvoinnin lisäämi- sestä ja tietenkin sen parantavasta vaikutuksesta kansantalouteen. (Suomen Pankki, 2021.)

Talousosaamista on tutkittu aiemminkin. Mm. OECD on tehnyt kansainvälistä tutkimusta talousosaamisesta. Esimerkiksi heidän kyselyssään mitattiin talou- dellista tietämystä ja lukutaitoa, käyttäytymistä ja asennetta sekä taloudellista hyvinvointia. (OECD/INFE, 2020, s. 7.) Esimerkiksi tässä OECD (2020, s. 69) tutkimuksessa mitattiin budjetointia, rahankäyttötapoja, vastuidenhoitoa ja budjetissa pysymistä. Nämä kaikki ovat osa talousosaamista. Jokaisen omasta taloudestaan huolehtivan on syytä hallita budjetointi, vastuista huoleh- timinen ja tulojen ja menojen suhteuttaminen. Näin on mahdollista välttää vel- kaantumista ja mahdollisesti säästää tulevaisuutta varten ja vaurastua. OECD:n (2020, s.58) teettämän tutkimuksen mukaan miehillä on parempi ta- loudellinen tietämys ja heidän taloudellinen hyvinvointinsa on parempaa. On siis syytä keskittyä myös naisten ja tyttöjen talousosaamisen koulutukseen ja vahvistamiseen iästä riippumatta. Esimerkiksi iäkkäämpien naisten kohdalla tarvetta voisi olla.

Naisten osuus on vahvasti kasvussa esimerkiksi sijoittamisen saralla. Tällä hetkellä osakkeenomistajista 34 % on naisia (Ketvel, 2022), joten kasvua

tarvitaan. Osakkeiden osto ei kuitenkaan ole ainut merkki talousosaamisesta, mutta tämä kertoo jo hyvin siitä, että naiset uskaltavat myös lähteä sijoittamaan ja kiinnostuvat enemmän talousasioista. Esimerkiksi Talousguru-kilpailussa edelleen osallistujat ovat erittäin vahvasti miehiä (Peikola, 2022). Tätä varten on syytä tehdä koko ajan enemmän työtä, jotta sukupuolien välinen ero pienenee millä tahansa talouden osa-alueella.

3.1 Talousosaamisen käsitteitä

Kansainvälisessä keskustelussa talousosaamisesta käytetään suomennettuna termiä talouslukutaito. Se kuvaa taloudellisen peruskäsitteiden tuntemusta ja kykyä käyttää näitä tietoja päätöksien tekemiseen. Taloudellisesti lukutaitoinen ihminen osaa käyttää tätä taitoa tehdessään päivittäisiä valintoja omassa taloudessaan. Hän pystyy myös ennakoimaan valintojensa seuraukset. (Hallipelto, 2021, 4 Mitä on talousosaaminen?)

OECD on määritellyt taloudellisen lukutaidon koostuvan kolmesta eri alueesta: tietämys, käyttäytyminen ja asenne (Kalmi & Ruuskanen, 2016, s. 9). Kansainvälisellä tasolla suomalaisten taloudellinen lukutaito on korkealla tasolla. Suomalaiset menestyvät hyvin tietämyksessä ja taloudellisessa käyttäytymisessä. Muissa yhteyksissä on kuitenkin tullut ilmi, että osalle osaaminen aiheuttaa haasteita ja se näkyy esimerkiksi maksuhäiriöiden kasvuna. (Kalmi & Ruuskanen, 2016, s. 15.)

Talousosaaminen ei ole kiinni esimerkiksi tulotasosta, vaan talouslukutaitoinen ja taloutensa hallitseva ihminen osaa tehdä taloudelliset päätökset oman tulotasonsa mukaan. Hyvä taloudenhallinta ei ole vain hyvätuloisten tai suurta varallisuutta omaavien oikeus.

Taloudenhallintaa on jo omien tulojen ja menojen tiedostaminen ja esimerkiksi laskuista huolehtiminen. On valitettavan paljon ihmisiä, jotka eivät välttämättä edes tiedä tilinsä saldoa, koska puoliso hoitaa kaikki perheen raha-asiat. Puolison menehtyessä voi siis olla erittäin haastava tilanne, jos ei edes tiedä,

mitä menoja taloudessa on ja miten ne tulisi budjetoida. Tällaisessa tilanteessa myös tulotaso puolittuu ja se lisää haastetta entisestään. Varautuminen itsenäisesti talousasioihin on erittäin tärkeää. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi keskeisimpiä talouden termejä, jotka auttavat ymmärtämään perusasiat taloudesta.

3.2 Raha ja talous

Nykymaailma ei olisi tämän kaltainen ilman rahaa. Nykypäivänä todellista paperirahaa on jatkuvasti vähemmän, ja digitaalinen raha, kuten kryptovaluutat valtaavat alaa. Jonkinlainen yleiskäsitys maailman taloudesta ja sen toiminnasta helpottavat myös jokaisen henkilökohtaisen talouden hallintaa.

Nykyiset rahoitusmarkkinat asettavat yhä suurempia vaatimuksia yksittäiselle ihmiselle. Monissa maissa esimerkiksi eläkkeen kerryttäminen on enemmän yksittäisen ihmisen vastuulla, kuin yhteiskunnan. (Kalmi & Ruuskanen, 2016, s.6.) Esimerkiksi Suomessa eläkkeen kerryttämistä ei ole jätetty kansalaisten harteille, vaan eläkevakuutusmaksua peritään tuloista automaattisesti.

Raha on sekä jonkun varallisuutta että velkaa. Nykypäiväistä rahajärjestelmää ohjailee keskuspankki, joka on välttämätön asia rahajärjestelmän toimimiseksi. Lisää rahaa syntyy, kun otetaan esimerkiksi lainaa. Pankit lainaavat keskuspankilta ja yksittäiset henkilöt lainaavat pankilta. Keskuspankki myös laskee liikkeeseen käteisen rahan. Keskuspankki harjoittaa myös rahapolitiikkaa. Ohjauskoron muutoksilla ja arvopaperimarkkinoilla käymällä kaupalla se voi vaikuttaa muodostuvan rahan määrään. (Suomen Pankki, n.d.a.)

Talous on ihmiskunnan luoma järjestelmä, jonka tarkoituksena on kehittää yhteiskuntaa. Sen on tarkoitus olla toimiva ja tuottaa. Jos halutaan pitää talous kestäväenä, sen pitää sopeutua muutoksiin ja pystyä palautumaan. Talouspolitiikalla pyritään pitämään talous toimivana järjestelmänä. (Hellström, 2017.) Voisi siis kuvata jokaisen meistä olevan tärkeä osa talousjärjestelmää ja ihmiseltä usein vaaditaankin tuottavuutta yhteiskunnan toimimiseksi.

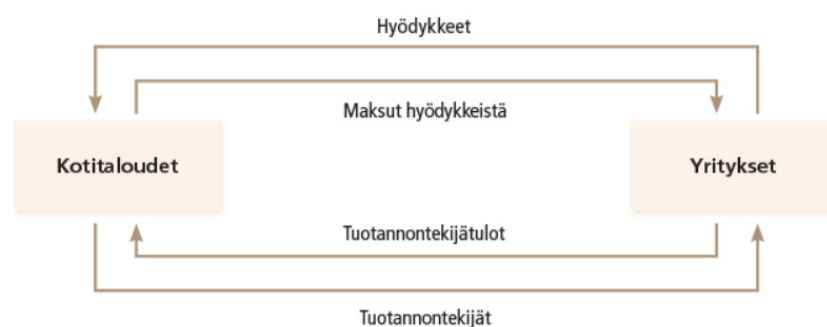
Kaiken taloudellisen toiminnan perusajatus on ihmisten tarpeiden tyydyttäminen. Ihmisen on saatava ruokaa ja suojaa selviytyäkseen hengissä. Nykypäivän ihmisellä on toki muitakin tarpeita, jotka yhteiskunta on määrittänyt. Tarpeiden tyydyttäminen on muutakin kuin vain pakollisten tarpeiden tyydyttämistä. Tarpeita tyydytetään hyödykkeillä, joista on yleisesti maksettava. (Pohjola, 2019, s.14.) Ihmisen myös kuluttavat muuhunkin, kuin pakollisiin tarpeisiin. Kuluttaminen on toki tärkeää myös talouden kasvun kannalta. Talousosaamiseen liittyykin vahvasti kulutuksen hallitseminen.

3.3 Kansantalouden kiertokulku

Kansantalouden kiertokulkuun tarvitaan yksinkertaisimmillaan kotitaloudet ja yritykset. Yritykset tuottavat hyödykkeitä ja käyttävät työvoimaa. Kotitaloudet taas kuluttavat hyödykkeitä ja tarjoavat yrityksille työvoimaa. (Lindholm & Kettunen, 2016, Luku 2, kohta Kansantalouden kiertokulku.)

Osa kiertokulkua on myös julkinen sektori. Sen tehtävä kiertokulussa on ottaa osa kotitalouksien tuloista veroina ja jakaa ne uudelleen tulonsiirtoina.

Näiden lisäksi julkisen sektorin on tarkoitus tuottaa sellaisia palveluita, joita ei markkinoilla tuotettaisi yritysten toimesta tai niiden hinta olisi liian korkea yksityisesti tuotettuna, esimerkkinä perusterveydenhuolto. (Lindholm & Kettunen, 2016, Luku 2, kohta Kansantalouden kiertokulku.) On hyvä ymmärtää edes vähän, miten talouden kiertokulku toimii, koska raha liikkuu eri sektoreiden välillä ja vaihdantaa tapahtuu jatkuvasti. Alla olevassa kuviossa 2 on havainnollistettu kiertokulkua.

Kuvio 2. Kansantalouden kiertokulku (Lindholm & Kettunen, 2016, Luku 2, kohta Kansantalouden kiertokulku).

3.4 Inflaatio

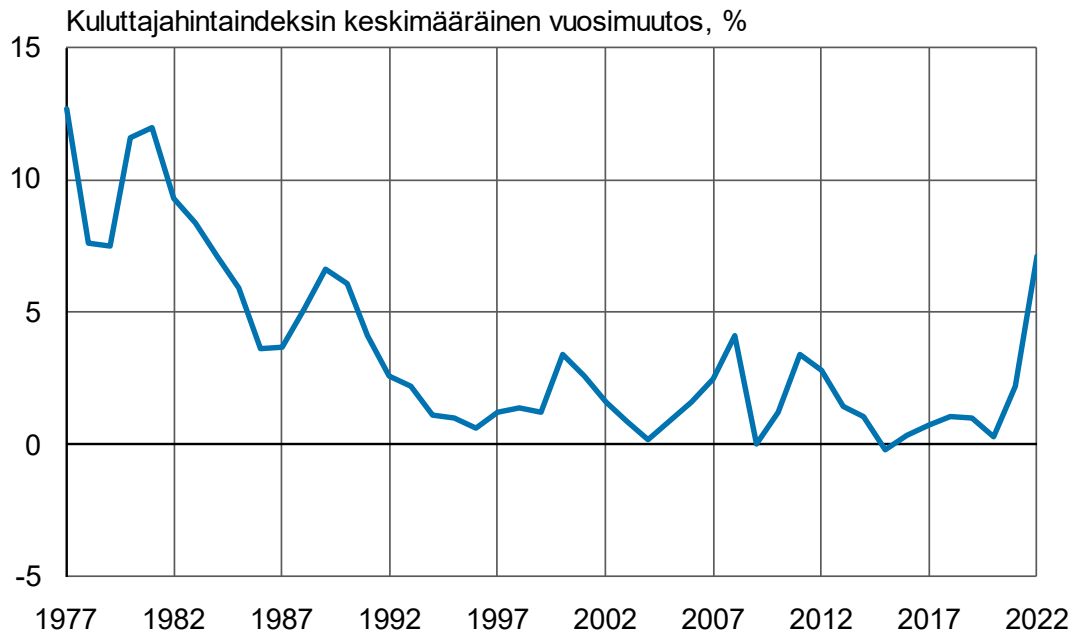
Raha on vaihtokaupan väline, ja sillä on tietty arvo, jota pyritään ylläpitämään keskuspankkien toimesta inflaation sopivalla nousulla (Hallipelto, 2021, luku 1.3.). Euroalueen hintavakauden säilyttämiseksi pyritään n. 2 % inflaatiovauhtiin pitkällä aikavälillä (Suomen Pankki, n.d.b.). Tämän työn kirjoittamisen hetkellä inflaatio on reilusti yli tavoitellun, eli rahan arvo on laskenut. Euroalueen inflaatio oli jopa 9,2 % joulukuussa 2022. Tämä on reilusti yli tavoitellun, ja hintojen nousu näkyy selkeästi monella eri osa-alueella. (Tilastokeskus, 2023a.) Ruokakaupassakaan ei sadalla eurolla saa läheskään sitä, mitä vuosi sitten, ja hintojen kallistuminen vähentää ihmisten kuluttamista. Suomen talouden onkin ennustettu luisuvan kohti taantumaa korkean inflaation ja kuluttamisen vähenemisen vuoksi (Sajari, 2023). Seuraavalla sivulla kuviossa 3 voi nähdä, millä tavalla inflaatio on kehittynyt pitkällä aikavälillä. Selkeää nousua on havaittavissa vuonna 2022.

Taantuma-termiin voi törmätä usein uutisia seuratessa. Sajari kertoo artikkelissaan (2023) siitä, mitä taantuma oikein tarkoittaa ja miten se liittyy yksityisiin talouksiin. Taantumaa määritellään BKT:n supistumisella, mutta siihen liittyy myös useamman muun tekijän vaikutus. Taantuma näkyy kotitalouksissa työpaikkojen vähenemisinä ja lomautuksina, koska palveluiden ja tuotteiden kysyntä vähenee. Tästä syystä taantuma ei ole tavoiteltava tila, vaan taloutta pitäisi pystyä kasvattamaan.

Usein saatetaan ihmetellä miksi palkat eivät nouse, kun hinnat nousevat. On kuitenkin syytä muistaa, että isommat palkat nostavat yritysten kuluja ja sen takia yritysten pitää nostaa jälleen tuotteidensa hintoja saavuttaakseen tarpeeksi voittoa. Palkkojen nousu tässä tilanteessa vain kiihdyttää inflaatiokierrettä. (Sajari, 2023.) Vaikka jokaisen ei pidä olla kansantaloustieteen taitaja, on silti hyvä ymmärtää talouden toimintaan liittyvät perusasiat ja esimerkiksi palkkatasoon vaikuttavat tekijät.

Inflaatio on myös termi, joka jokaisen taloudestaan kiinnostuneen olisi hyvä ymmärtää. Inflaatio pitää talouden pyörät pyörimässä, mutta kiihtyessään se

ajaa ihmiset tilanteeseen, jossa ihmisten ostovoima pienenee. Kuluttajan näkökulmasta on hyvä ymmärtää inflaation vaikutus säästämiseen. Jos säästöt eivät kasva korkoa, syö inflaatio niiden arvoa jatkuvasti.

Kuvio 3. Inflaation kehitys (Tilastokeskus, 2023b).

3.5 Korko

Korko on yksinkertaisesti selitettynä rahan hinta. Koron tarkoituksena on korvata menetetty hyöty rahaa lainatessa, ja määrittää hinta sille riskille, jonka lainaaja ottaa. Myös pankkitalletukselle voidaan maksaa korkoa, koska tallettaja lainaa talletuksen kautta pankille rahaa, ja pankki maksaa tästä korkoa. (Korkotutka, n.d.)

Esimerkiksi pankkien myöntäessä lainaa, korko on huomattavasti suurempi, jos pankilla ei ole vakuutta. Ilman vakuutta pankki joutuu ottamaan riskin, ettei lainaa makseta takaisin, eikä pankille jää minkäänlaista korvausta menetetyistä rahasta. Vakuudellinen laina on halvempi, koska pankilla on mahdollisuus saada takaisin lainaamansa raha. Esimerkiksi asuntolainassa pankki voi realisoida asunnon, jos lainaa ei makseta takaisin ja näin turvata lainaamaansa rahan. (Korkotutka, n.d.)

Vakuudettomat kulutusluotot ja pikavipit ovat tyypillisesti korkeakorkoista lainaa, ja näitä ottaessa pitää varautua siihen, että joutuu maksamaan pelkän lainan päälle huomattavan suuren määrän korkoa. Pelkät korkeat korot voivat aiheuttaa velkaantumiskierteen, joten lainaa ottaessa pitää ymmärtää koron määrä ja sen vaikutus omaan talouteen.

Koron vaikutus on myös syytä ottaa huomioon hankintoja tehdessä ja tuotteen kokonaiskustannus olisi syytä laskea aina ennen ostopäätöstä. Jos osamaksun kokonaishinta on sama esimerkiksi kuluttomassa osamaksussa, voi osamaksu olla tässä tilanteessa järkevämpi vaihtoehto. Joskus osamaksuja kaupitellaan kuluttomina, mutta käsittelymaksut ja luoton kustannukset nostavat silti hintaa huomattavasti. Esimerkiksi alennustuotteita ostaessa, voi osamaksukaupalla tehty ostos kumota kokonaan tuotteesta annetun alennuksen. Aina hankintoja ei ole mahdollista tehdä kerralla, jos on kyse suuremmista ostoksista. Tällöin pitää turvautua osamaksuun tai mahdollisesti lainaan. (Financer, 2022.)

Hyvää taloudenhallintaa ja talousosaamista onkin hankintojen harkitseminen ja kustannusten laskeminen. On syytä pohtia, voisiko hankintaa varten säästää etukäteen, eikä ostaa kaikkea lainarahalla tai osamaksulla. Usean eri osamaksun lyhentäminen voi johtaa maksuvaikeuksiin. Hankintojen tarpeellisuuden arviointi ja oman taloustilanteen huomioiminen on tärkeää jokaisen hankinnan kohdalla. Osamaksujen pienet kuukausierät voivat houkutella ostamaan tuotteita, joihin ei välttämättä olisi oikeasti varaa.

Inflaation hillitsemiseksi tällä hetkellä Euroopan keskuspankki on joutunut nostamaan ohjauskorkoja, jolloin koron vaikutus näkyy etenkin asuntovelallisilla. Ohjauskoron noustessa nousevat myös jokaisen velallisen lainan korko, jos se on sidottu esimerkiksi euriboriin.

Korkojen nousu näkyy lainakuluissa korontarkastuspäivänä. Jos viitekorko on vaikkapa 3 kuukauden euribor, korko tarkastetaan 3 kuukauden välein. (Airaksinen & Suominen, 2023.)

Korkokehitys on ollut nopeaa, sillä korot ovat pysyneet pitkään matalalla. Korkojen nousu voi nostaa esimerkiksi asunnon lainanlyhennyserää jopa sadoilla euroilla. Tällä on siis paljon vaikutusta velallisen elämään ja talouteen.

Velallisen onkin syytä myös pohtia korkotason muutoksia lainaa ottaessaan, jotta oma talous kestää korkojen nousun. Koron nousulta voi myös suojautua erilaisilla korkosuojauksilla, joita pankit tarjoavat (Airaksinen & Suominen, 2023.) Kuviossa 4, joka on nähtävissä alla, voi havainnollistaa nopean korkokehityksen 12 kk euriborin kohdalla.

Kuvio 4. 12 kk euribor (Suomen Pankki 2022, viitattu lähteessä Pantzar, 2022.)

3.6 Budjetointi

Tärkeä elementti taloudenhoidossa on budjetointi. Budjetointia tehdään valtiotasolta lähtien ja ihan jokaisen olisi hyvä ymmärtää budjetoinnin tärkeys omassa henkilökohtaisessa taloudessaan. Budjetti käsittää talouden tulot ja menot. Merkkaamalla ylös oman taloutensa kokonaisuuden, voi luoda itselleen budjetin ja saada kokonaiskuvan omasta taloustilanteestaan. Budjetin voi tehdä haluamalleen ajalle, esimerkiksi kuukaudeksi. (Hallipelto, 2021, luku 13.1.)

Ensin budjettiin kirjataan tulot. Tulot voivat vaihdella kuukausittain. Säännöllisiä tuloja ovat palkat ja esimerkiksi tuet. Tulojen jälkeen kartoitetaan menot. Säännöllisiä menoja ovat esimerkiksi asumiskustannukset ja velkojen lyhenykset. On hyvä myös seurata vähän aikaa esimerkiksi ruokakustannuksia,

jotta saa selkeän kuvan näiden suuruudesta budjetissa. Kun kaikki tulot ja menot alkavat hahmottua, on helpompi tehdä budjetti näiden tietojen perusteella. (Hallipelto, 2021, luku 13.1.)

Budjettia laatiessa voi miettiä tulojen ja menojen suhdetta. Tuloja voi olla hankalampi lisätä, kuin vähentää menoja. Budjettia laatiessa voikin miettiä, olisiko mahdollista nipistää jostain kustannuksesta, joka ei ole pakollinen. (Hallipelto, 2021, luku 13.1.) Kun laittaa tulot ja menot paperille, näkee selkeästi, mitä kätehen jää. Tämä edesauttaa hyvää taloudenhallintaa ja auttaa ymmärtämään omaa kulutustaan. Budjetoinnin avulla voi myös miettiä omia säästömahdollisuuksiaan. Selkeästä budjettitaulukosta näkee, kuinka paljon on mahdollista kuluttaa tai säästää.

Alla kuviossa 5 on nähtävissä hyvä esimerkki henkilökohtaisesta budjetista, jonka voi luoda helposti esimerkiksi Excelillä. Budjetissa näkyy tulot ja menot, sekä kätehen jäävä osuus.

Tammikuu	
	<i>Arvio</i>
Tulot	2 800,00
Menot	2 800,00
Lainan lyhennys	645,00
Lainan korot + kulut	180,00
Pankin palvelumaksut	1,00
Velkojen maksu tilille (150e+250e)	400,00
Auto tilille (200e)	200,00
Asuminen tilille (420e)	420,00
Kesäjemmaan (35e)	35,00
Luoton takaisin maksu turva	31,00
Puhelinlaskut	34,00
Sähkölasku	140,00
Ruoka	190,00
Koti	40,00
Hygieniatuotteet, vaatteet yms.	35,00
Autoilu	240,00
Lemmikit	50,00
Vapaa-aika	18,00
Sijoituksiin	15,00
Säästölippaaseen (eli pikku puskuriin)	35,00
Puskuriin	50,00
365säästö	31,00
52 viikon säästö	10,00
Siirto helmikuulle = tammikuussa tienatut rahat	
Kätehen jää	0,00

Kuvio 5. Budjetti (Riitapalo, 2020.)

3.7 Hyvä taloudenhallinta

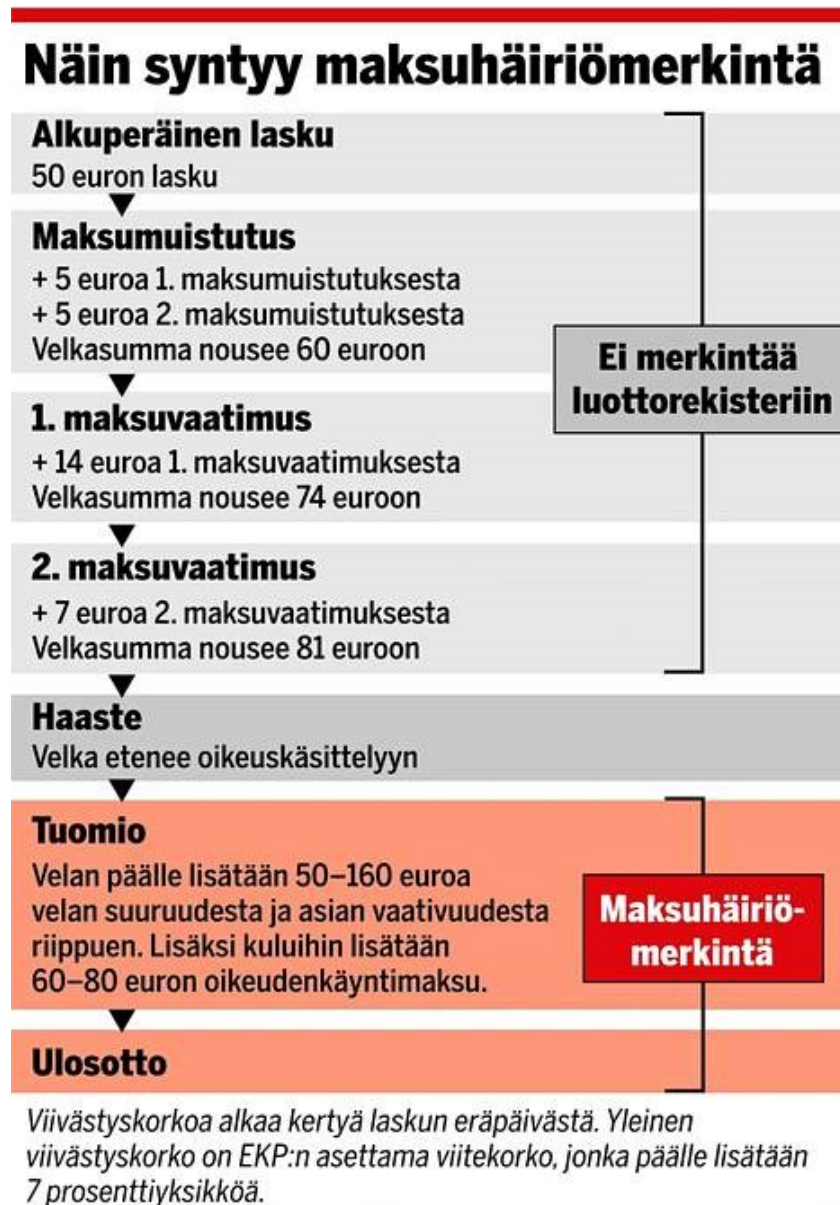
Mitä hyvä taloudenhallinta sitten on? Yksinkertaistetusti talous on hallinnassa, kun rahat riittävät menoihin ja laskujen maksuun. Ylivelkaantuminen kertoo siitä, että talous ei ole hallinnassa. Perinteistä taloudenhallintaan kuuluu budjetointi ja säästäminen. Muita tärkeitä elementtejä ovat myös verotuksen ymmärtäminen, vakuutusosaaminen ja sopimusehtojen merkitys. (Talous- ja velkaneuvonta, 2020.)

Taloudenhallinta on siis monen tekijän summa. Jokaisen talouttaan hallitsevan olisi syytä osata perusasiat, jotta oman talouden hoitaminen olisi mahdollista, eikä ylivelkaantumista syntyisi. Jos menojen jälkeen jää vielä ylimääräistä rahaa, hyvää taloudenhallintaa on se, että säästää ja kuluttaa nämäkin järkevästi. Hyvän ja huonon taloudenhallinnan välinen määritelmä on häilyvä, eikä toisen tapa ole välttämättä toista huonompi, jos vain menot saadaan hoidettua ja on varautunut esimerkiksi kriisitilanteisiin.

Varautuminen on yksi tärkeä elementti taloudenhallinnassa. Tulotason tippuessa eivät varat välttämättä enää riitä edes pakollisiin menoihin. Tämä tilanne voi johtaa ylivelkaantumiseen. Varautua voi säästämällä ja esimerkiksi vakuuttamalla itsensä ja omaisuutensa. Taloudellisen tulevaisuuden suunnittelu vaatii myös inflaation, korkojen ja verotuksen ymmärtämistä (Hallipelto, 2021, luku 13.2). Pitkäaikainen taloudensuunnittelu on siis yksi osa hyvää talousosaamista ja se auttaa pärjäämään hankalassakin elämäntilanteessa.

On syytä myös muistaa, että ylivelkaantuminen johtaa herkästi luottokelpoisuuden menettämiseen, eli maksamattomien laskujen tai velkojen maksamattomuudesta tehdään merkintä luottotietorekisteriin. Merkintä kertoo siis siitä, että henkilön taloudenhallinnassa on ongelmia. Tavallisesti luottotietoja tarkastetaan lainaa ottaessa, kun lainan myöntäjä ottaa selvää lainaajan maksukyvyistä (Hallipelto, 2021, luku 31.3, Luottotietojen menetys). On kuitenkin syytä muistaa, että esimerkiksi vakuutuksen saaminen laskulle/erämaksulla ei välttämättä onnistu. Myös puhelinliittymän hankkiminen voi olla vaikeaa, jos maksuja ei voida periä laskulla. Vuokranantajat tyypillisesti tarkastavat

luottotiedot, joten asunnon vaihtaminen tai hankkiminen voi olla haasteellista. Luottotiedoissa oleva merkintä voi näkyä tiedossa jopa 3 vuotta velanmaksun jälkeen (Hallipelto, 2021, luku 31.3, Luottotietojen menetys). Merkintä voi siis vaikeuttaa elämistä useiden vuosien ajan. Alla olevassa kuviossa 6 on näytetty hyvin, miten maksuhäiriömerkintä syntyy ja miten suureksi pienikin velkasumma voi sen myötä kasvaa ja vaikeuttaa entisestään velkojen pois maksamista.

Kuvio 6. Maksuhäiriömerkinnän synty (Niinivuo, 2020.)

3.8 Talouskoulutus

Taloulosaamista on mahdollista vahvistaa koulutuksella ja toki itsenäisellä tiedonhauilla. Nykyään talouskoulutusta järjestetään jo lapsille ja tämä onkin tärkeää tulevaisuuden kannalta (Talous ja nuoret TAT, n.d.) Kun saamme tulevaisuuden aikuisista hyviä taloustaitajia, on sillä positiivinen vaikutus myös kansantalouteen.

Lapset ja nuoret eivät kuitenkaan ole ainoa kohderyhmä, joka tarvitsee tukea ja apua taloustaitoihin. Aikuisten osaamisvarana on kuitenkin kokemus, ja suurin osa osaakin maksaa laskuja ja ymmärtää kulujen hallintaa. Heillä voi kuitenkin olla esimerkiksi henkilökohtaisia syitä olla ottamatta uusia palveluita käyttöön tai he voivat olla haluttomia päivittämään tietämystään. Myös ikäihmisillä ikääntyminen voi vaikeuttaa taloudellista päätöksentekoa. (Hallipelto, 2021, luku 40.3.)

Onneksi tiedon hankinta on nykypäivänä melko helppoa ja taloustaitojen opeteluun löytyy monta eri kanavaa.

Nykyisin suuressa suosiossa olevat podcastit ovat oiva keino tutustua talouteen ja oppia. Naisnäkökulmasta jopa aloittelijalle sopivia podcasteja ovat Mimmit sijoittaa (n.d.) tai Mamma Betalar (n.d.). Podcasteissa käsitellään talousaiheita naisten näkökulmasta ja sijoittamisen aloittamiseenkin saa oivia vinkkejä. Internetistä löytyy kuitenkin lukemattomia artikkeleja ja neuvoja taloudenhoitoon.

Takuusäätiö (n.d.a.) tarjoaa runsaasti luotettavaa tietoa ja neuvoa taloudenhallintaan ja talouden perusasioihin. Heidän sivuiltaan löytyy myös apua tilanteeseen, jossa esimerkiksi velkaantuminen on jo alkanut tai muuten talousasiat ovat jo huonolla mallilla (Takuusäätiö, n.d.b.). Tärkeintä on hankkia apua jo varhaisessa vaiheessa, eikä jättää talousasioitaan hoitamatta. Valitettavasti tämän seurauksena huono tilanne ei lopu itsestään, vaan pahenee entisestään.

Varsinkin ikäihmisten kohdalla talousneuvontaa saa esimerkiksi omasta pankista. Apua ja tukea kannattaakin oman taloutensa hallintaan hakea ennen,

kuin tilanne ehtii pahentua. Varsinkin, jos ei ole ketään omaista, joka voisi asi-
oita hoitaa tai opastaa niiden kanssa. Kannattaa myös etsiä oma tapansa ta-
loustaitojen parantamiseen. Keinoja on useita ja aiheeseen kannattaakin tu-
tustua tavalla, joka pitää omaa mielenkiintoa yllä.

3.9 Ulkopuoliset vaikutukset talouteen

Omaan talouteen vaikuttavat oman hallinnon lisäksi esimerkiksi perheti-
lanne. Varsinkin lasten hankkiminen vaikuttaa eläkeikään asti omaan talou-
teen. Tämä voidaan mieltää enemmän naisten ongelmaksi, sillä naiset pitävät
edelleen enemmän perhevapaita kuin miehet. Kelan (2022) lapsiperhe-etuus-
tilaston mukaan vuonna 2021 vanhempainpäivärahaeduista 89 % maksettiin
äideille. On siis selvää, että tämä ei ole niinkään miesten ongelma, kun puhu-
taan perhevapaiden vaikutuksesta talouteen.

Sen lisäksi, että naisten pienempi tulotaso tietää naisille pienempää eläkettä,
on myös perhevapaiden pitämiselle naisten talouteen suurempi vaikutus. Eri-
tyisesti pitkät perhevapaat vaikuttavat hyvin negatiivisesti eläkekertymään
(Kuivalainen ym., 2019, s. 47). Lastensaannilla ja perhevapailla on myös ne-
gatiivisia vaikutuksia naisten työuriin ja ansiokehitykseen, ja sitä kautta tieten-
kin eläkkeen määrään (Kuivalainen ym., 2019, s. 51). Näiden tutkimustulosten
varjolla olisikin hyvä keskittyä siihen, miten näitä eroja voitaisiin tasata ja millä
keinoin naiset voisivat itsenäisesti paikata näitä eroavaisuuksia omalla talou-
denhallinnallaan varsinkin eläkkeelle jäädessä.

On myös syytä miettiä omaa taloudellista itsenäisyyttään. Jos puoliso meneh-
tyy, tulot vähenevät. Menot, kuten laina, pysyvät silti samoina, mutta tuloja on
vähemmän. Näiden tilanteiden pohtiminen on myös osa taloudenhallintaa ja
taloudellista varautumista. Näitäkin tilanteita varten on syytä harkita esimer-
kiksi erilaisia vakuutuksia, joiden avulla on mahdollista selvittää kriisitilanteista.

4 SÄÄSTÄMINEN

Säästäminen on osa hyvää taloudenhallintaa ja osoittaa merkkejä talousosaa-
misesta. Säästäminen ei ole tulotasosta kiinni ja pienikin määrä on parempi
kuin ei mitään. On toki ymmärrettävää, että kaikki eivät pysty säästämään,
koska rahat ovat vähissä. Säästäminen on kuitenkin mahdollisuus oman omai-
suuden kartuttamiseen ja isompien hankintojen tekemiseen. Tietenkin elinikäi-
nen säästäminen on tarpeen varautuessa esimerkiksi eläkkeelle jäämiseen.

Kuluttamisessa olisikin syytä muistaa, että ennemmin säästää hankintoja var-
ten, kuin ottaa lainaa. Toki asuntoa varten harva pystyy säästämään koko
summaa. Kuitenkin esimerkiksi ASP-tili on kehitetty asuntosäästämistä varten
ja sen ideana onkin mahdollistaa säästämisen kautta asuntolaina (Valtiokont-
tori, 2023). Säästäminen ja budjetointi ovat tärkeitä hyvän taloudenhallinnan
asioita.

Säästämistapoja on monia, ja jokainen voi itse valita itselleen sopivan muo-
don. Jotkut säästävät käteistä esimerkiksi säästöpossuun, toiset sijoittavat ja
jotkut pitävät rahat vain tilillä pahan päivän varalle. Jokainen keino on hyvä ja
oman riskinsietokyky määrittelee pitkälti sen, mikä tapa sopii kenellekin. On
kuitenkin syytä muistaa inflaation vaikutus säästöihin. Säästöpossussa tai ko-
rottomalla tilillä summa ei kasva korkoa ja inflaatio vähentää säästöjen määrää
vuosittain. (Lähitapiola, 2022.) Tarjolla on myös mahdollisuus korollisiin tilei-
hin, tai rahan sijoittamiseen, jolla inflaation vaikutusta on mahdollista pienen-
tää, tai jopa kasvattaa varallisuuttaan.

Perinteinen käteissäästäminen on vähenemässä, sillä käteisen rahan käyttö
vähenee. Säästöjen säilyttämistä on syytä pohtia, sillä tulipalon sattuessa kä-
teisvarojen pitäisi olla paloturvallisessa paikassa. Rahavaroja on myös varas-
tamistapauksessa haastavaa saada takaisin. Kuitenkin pankkien talletussuoja
turvaa tilivarat 100 000 euroon asti, joten ennemmin raha olisi turvassa tilillä.
(Yli-Korhonen, 2022.)

Yksi tavallinen säästömuoto on tilisäästäminen. Tilisäästöt on mahdollista nostaa välittömästi ja säästötileiltäkin on mahdollista tehdä nostoja mahdollisista rajoituksista huolimatta. Eri pankit tarjoavat erilaisia ratkaisuja, ja jokaisen onkin syytä miettiä itselleen sopiva vaihtoehto.

Tilejä on monenlaisia. Tavalliset käyttötilit eivät välttämättä kasvata varojen korkoa. Tällä hetkellä säästötileille on alettu maksaa pientä korkoa korkotason noustessa. Tilisäästöjä on kuitenkin syytä pitää puskurirahastona pahan päivän varalle. Pitkäaikaisessa säästämisessä tämä ei kuitenkaan ole paras vaihtoehto inflaation vaikutuksen vuoksi. (Hallipelto, 2021, 14 Tilimuotoiset säästämistuotteet.) Tilisäästäminen on kuitenkin melko riskitön vaihtoehto, koska tilivarat eivät vähene markkinoiden horjuessa.

Säännöllinen ja pitkäaikainen säästäminen on jokaisen kohdalla järkevää ja perusteltua. On syytä muistaa, että jos säästöilleen saa tuottoa ja korkoa, on mahdollista kasvattaa säästämäänsä rahasummaa vuosien saatossa jopa huomattavan korkeaksi säästettyyn pääomaan nähden. Säästäjän kannattaa-kin siis harkita sijoittamista.

4.1 Sijoittaminen

Inflaation vaikutusta voi vähentää sijoittamalla säästämänsä varat. Tarkoituksena on siis yrittää saada säästöt kasvamaan korkoa. Sijoittamalla on mahdollista kasvattaa varallisuuttaan huomattavastikin, mutta tuoton mukana kulkee aina riski. Tuotto ja tappio riippuvat sijoitusmuodosta ja jokaisen onkin syytä etsiä itselleen sopivat ratkaisut. (Sijoittaja.fi, n.d.)

Sijoittamistapoihin on syytä tutustua ennen, kuin lähtee siihen mukaan. Hyvä keino on ottaa yhteyttä omaan pankkiinsa ja kysyä neuvoa. Tietoa ja vaihtoehtoja on olemassa runsaasti, joten tutustuminen eri vaihtoehtoihin on helppoa. Aloittaminen kuitenkin kannattaa aina, jos harkitsee pitkäaikaista säästämistä. Pankit tarjoavat esimerkiksi valmiita rahastoja, joihin säästäminen on helppoa ja sen voi tehdä automaattisesti kuukausittain. (Sijoittaja.fi, n.d.)

Rahastojen kanssa ei tarvitse itse miettiä hajautusta ja yksittäisiä osakkeita. Riskitasojakin löytyy useita jokaisen tarpeisiin.

Sijoitustapoja on toki muitakin, kuin vain perinteiset osakkeet tai erilaiset sijoitusvakuutukset. Sijoittaa voi myös fyysiseen omaisuuteen, kuten asuntoihin tai vaikka metsään. Nämäkin ovat hyviä keinoja säilyttää omaisuutensa arvo, tai mahdollisesti jopa kasvattaa sitä.

4.2 Säästämisen aloittaminen

Säästämisen tai sijoittamisen aloittamiseen ei ole oikeaa hetkeä. Mitä aiemmin aloittaa, sitä enemmän aikaa varallisuuden kerryttämiseen on. Säästäminen mahdollistaa pitkäaikaista varautumista talouden muutoksiin ja mahdollistaa esimerkiksi lomamatkat. Säästämisen opettelu jo lapsena helpottaa aikuisiällä säästämistä. Moni säästääkin lapsilleen, mutta on syytä muistaa, että myös itselleen säästäminen helpottaa perillisten tilannetta esimerkiksi menehtyessä.

Säästämisen ja sijoittamisen opastusta saa myös omasta pankista. Aiheesta on paljon kirjallisuutta ja tietoa internetissä. Säästämisen aloittaminen on helppoa ja riskitöntä, mutta aloittelevan sijoittajan on syytä muistaa, että aiheeseen kannattaa perehtyä etukäteen ja etsiä tietoa luotettavista lähteistä.

5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TIETOPERUSTA

Tässä työssä on käytetty sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista menetelmää. Tutkimuksen tietojen keräämiseen on käytetty kyselylomaketta. Osa kysymysten asettelusta on toteutettu niin, että vastausvaihtoehtojen avulla saadaan laajempaa kuvaa eri tavoista ja tottumuksista. Kuitenkin osa kysymyksistä on selvästi kvantitatiivisia, ja niiden jakauman perusteella voidaan päätellä erilaisia tutkimustuloksia.

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän tarkoituksena on kartoittaa erilaisten ihmisten merkityksellisyyttä ja käsittää ihmisten toimintaa ja ajatuksia ja vastata kysymykseen miksi. Tutkimusmenetelmän tarkoituksena ei ole yhden oikean totuuden löytäminen, vaan erilaisten tulkintojen kautta aiheeseen tutustuminen (Vilkka, 2021, s.94). Tarkoituksena ei ole löytää yhtä totuutta tutkimusongelmaan, vaan tutkimuksen vastausten perusteella analysoida tutkimuksen tuloksia ja pohtia eri tapojen kautta talousosaamista ja löytää mahdollisesti yhdistäviä tekijöitä vastaajien kesken.

Määrällinen, eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. Tutkimustieto saadaan numeroina ja se tulkitaan sanallisesti. Tarkoituksena on kuvata eri asioiden suhdetta tai eroavaisuuksia (Vilkka, 2007, s.14).

Tutkimuksen kysymykset ovat vaihtelevasti joko kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia. Osassa vastauksia on selkeästi hyötyä siitä, että näkee numeerisesti vastausten jakauman ja voi tämän perusteella päätellä yleisellä tasolla vastaajien osaamisen tasoa. Myös selkeästi laadullisia kysymyksiä on käytetty myös, ja niihin onkin saanut vastata vapaasti. Näistä kysymyksistä on kuitenkin kerätty myös kaavioita selkeyttääkseen vastausten jakautumista, sillä useampi vastaus oli lähes samanlainen.

Yhteenvedona kuitenkin analysoidaan yleisesti vastausten tasoa, eikä pelkääntään numeerinen data vastaa tutkimusongelmaan. Siksi vastauksia ja niiden tarkoitusta on syytä tarkastella myös kvalitatiivisesti.

5.1 Eettiset lähtökohdat

Opinnäytetyön tekemisessä on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksessa sovellettiin kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä menetelmiä. Työssä on kunnioitettu muiden tekemää työtä, ja viittaukset on tehty asianmukaisesti. Työhön liittyvät raportit ja tiedostot käsitellään vaatimusten mukaisesti. (Varantola ym., s. 6.) Työssä ei ole käsitelty henkilötietoja, eikä niitä

tutkimuksessa ole edes kysytty. Kyselylomakkeeseen vastanneita ei voida tunnistaa vastauksien perusteella, ja kysely on tarkoitettu täysi-ikäisille henkilöille.

5.2 Aineistonkeruu

Teoriaosuudessa tietoperusta koostuu jo valmiina olevista lähteistä, ja niihin on viitattu asianmukaisesti. Tutkimusosiossa kysely on toteutettu niin, ettei henkilötietoja kysytä, eikä vastauksista voida ketään tunnistaa.

Raportointiprosessissa on huolehdittu siitä, ettei mitään tietoja voi päästä kenenkään saataville, ja tiedostojenhallinnasta on vastattu ohjeen mukaisesti. Työssä ei ole toimeksiantajaa, joten käyttöoikeuksia ei ole tarpeen luovuttaa eteenpäin. Työssä ei ole myöskään salattavaa tietoa, joten työn voi julkaista sellaisenaan.

Tutkimuskysely julkaistiin Vauras Nainen-Facebook-yhteisössä, johon kuuluu 81738 jäsentä (tilanne 11.3.2023) (Vauras Nainen, n.d.). Tutkimukseen julkaistiin linkki, ja kaikilla ryhmän jäsenillä oli mahdollisuus käydä vastaamassa kyselyyn. Kysely toteutettiin 2.3.2023-9.3.2023 välisenä aikana. Liitteestä 1 löytyy saate, joka julkaistiin yhteisössä ja joka sisälsi linkin kyselyyn. Kyselyssä oli kysymyksiä 31 kappaletta. Kyselyyn on kerätty vastauksia myös kyseisen ryhmän ulkopuolelta, jotta vastauksia saadaan myös heiltä, jotka eivät välttämättä ole osana vaurastumiseen liittyvää yhteisöä. Linkki kyselyyn julkaistiin muilla sosiaalisen median kanavilla, ja linkki oli avoinna vuorokauden. Suurin osa vastauksista tuli Vauras Nainen-ryhmästä. Noin 1/6 vastauksista tuli muilta henkilöiltä. Linkki oli näkyvissä 24 h omille seuraajille/kavereille.

Tutkimuskysely toteutettiin osittain kvalitatiivisena tutkimuksena, ja osittain kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusdata kerättiin kyselylomakkeen avulla. Kyselyssä on neljä eri osiota, ja niiden avulla on tarkoitus löytää vastaus tutkimusongelmaan, eli miten naiset hallitsevat talouttaan ja säästävät? Ensimmäisessä osiossa käydään läpi talouden perustaa, toisessa rahan käyttöä, kolmannessa säästämistä ja neljännessä kulutusta. Koska osaamisen määrittäminen tarkasti on miltei mahdotonta, on näiden osioiden ja

kysymysten avulla saatu laajempi katsantokanta eri tavoista ja naisten taloudenhallinnan tasosta.

Ryhmässä, josta vastauksia kerättiin, ei pitäisi olla kuin naisia, joten tutkimusongelmaan saadaan vastauksia juuri oikealta kohderyhmältä. Kysymysten avulla voi määritellä useammallakin tavalla talousosaamisen termiä, ja pohtia vastausten perusteella eri käytäntöjä. Kun linkkiä jaettiin ryhmän ulkopuolella, oli saatteena, että naiset, käykää vastaamassa. Linkki oli näkyvissä kyllä muillekin, mutta luultavasti vain naiset ovat osallistuneet vastailuun, jos vertaa vastausten määrää seuraajien/kavereiden lukumäärään.

5.3 Reliabiliteetti ja validiteetti

Koska kyseessä on kvalitatiivinen kyselytutkimus, voi vastausten reliabiliteetti laskea tutkimuksen luonteen vuoksi. On mahdollista, että vastaaja ymmärtää väärin tai valehtelee. Virheen mahdollisuus täytyy myös ottaa huomioon. (Taanila, 2019.)

Taanilan (2019) mukaan heikosta reliabiliteetista seuraa heikko validiteetti, joten tutkimuksen tulosta ei voi pitää täysin varmana. Tutkimusta täytyykin tulkita vastausten perusteella. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole kuitenkaan tehdä mitausta tai taulukoida vastauksia, vaan analysoida niitä sanallisesti ja tehdä yhteenveto samankaltaisuuksista. Tälle tutkimukselle on vaikea valita validiteetiltään vahvaa yksittäistä mittaria, koska tutkimuksen tuloksena ei ole mitata määrää tai yhtä selkeää tulosta.

Tutkimuksen reliabiliteettiin voi myös vaikuttaa Vauras nainen-yhteisön mahdollisesti tavallista parempi taloustietämys, joten vastauksia on pyritty keräämään myös ryhmän ulkopuolelta. Facebook-yhteisöön on kuitenkin mahdollista liittyä taustasta riippumatta, joten myös tätä kautta vastanneiden joukossa voi olla monenlaista eri osaajaa. Pääasiassa ryhmässä on varmasti taloudesta kiinnostuneita ihmisiä, mutta mukana voi tietenkin olla näin suuressa ja

kasvavassa yhteisössä vasta talousasioista ja vaurastumisesta kiinnostuneita ihmisiä vailla sen kehittyneempää talousosaamista.

Yhteisön lisäksi kyselyn linkki julkaistiin myös muissa sosiaalisen median kanavissa, joten kaikki otanta ei ole vain Vauras Nainen-ryhmästä. Tämä parantaa reliabiliteettia, sillä vastanneiden joukossa on kaikista erilaisista taustoista olevia henkilöitä, eikä heidän tarvitse olla kiinnostuneita kyseisen ryhmän teemasta eli vaurastumisesta.

6 TUTKIMUSAINEISTON ANALYSOINTI

Varsinainen kyselylomake löytyy liitteestä 2. Kysymysten avulla on kartoitettu kuluttamisen tapoja, säästämistä, taloudenhallintaa, varautumista ja taloustietämystä. Lomake on sähköisessä muodossa, ja sen avulla oli helpointa kerätä tutkimustietoa suuremmaltakin joukolta. Kysymysten asettelu on pyritty tekemään niin, että tietoja on helppo analysoida, mutta saada kuitenkin laadullista tietoa tutkimuksen kohteilta.

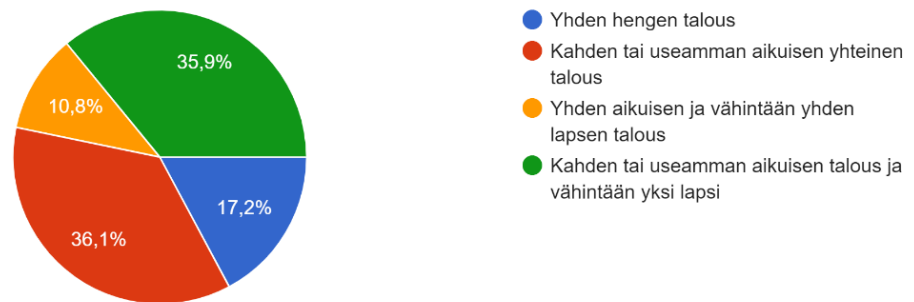
Kaikki kysymykset olivat pakollisia, ja suurin osa kysymyksistä oli monivalintatai vaihtoehtokysymyksiä. Joukossa oli kuitenkin myös vapaan vastauksen kysymyksiä ja asteikkokysymyksiä. Kyselyn oli tarkoitus olla vastaajalle helppo ymmärtää, ja nopea tehdä. Myös kysymysten oli tarkoitus vastata tutkimusongelmaan, ja tuoda lisää tietoa tutkittavasta aiheesta. Uskoakseni kysymyksetkin toimivat hyvin esimerkkeinä vastaajille siitä, mitä talousosaamiseen liittyy.

6.1 Talouden taustakysymykset

Ensimmäisenä kysyttiin talouden kokoa. Kuten seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 7 näkyy, kahden tai useamman aikuisen yhteisiä talouksia (36.1 %) ja kahden tai useamman aikuisen ja vähintään yhden lapsen talouksia (35,9

%) oli eniten. Jokaisesta sektorista löytyy vastaajia ja tämä tuokin tutkimukseen hyvää tietoa kaikista erilaisista perhetilanteista. Talouden koko ei varsinaisesti vaikuta tutkimustulokseen, mutta sen avulla on helpompi analysoida osaa myöhemmistä kysymyksistä ja se myös takaa sen, että eri elämäntilanteista olevilta ihmisiltä on tullut vastauksia.

Talouden koko?
740 vastausta

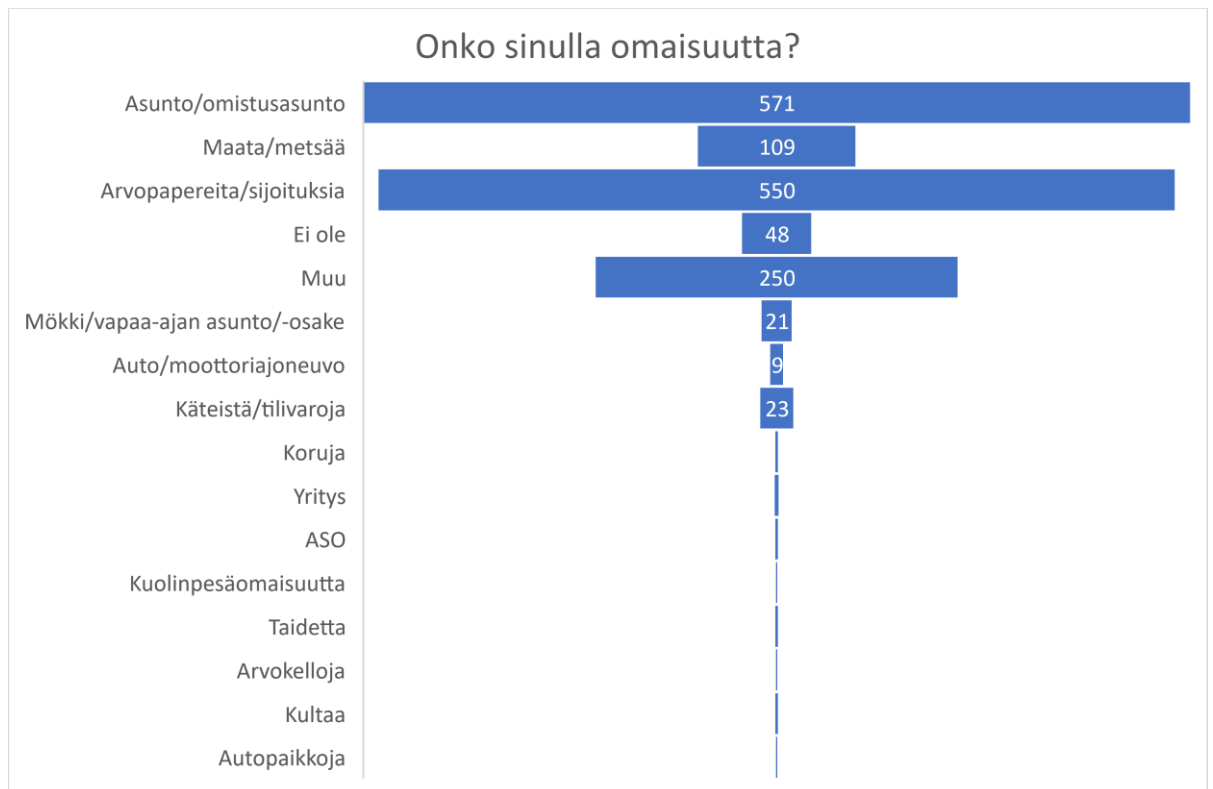

Kuvio 7. Talouden koko.

Talouden koon jälkeen siirryttiin heti varallisuuteen, ja kysyttiin omaisuudesta. Vastausvaihtoehtoina oli valmiiksi asunto/sijoitusasunto, maata/metsää, arvopapereita/sijoituksia tai ei ole. Vaihtoehtona oli myös kirjoittaa vapaavalintaisesti oma vastaus, ja tämä olikin hyvä valinta, sillä vastauksia tuli useita. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 8 näkyy jakauma omaisuuden kesken.

Suurimmalla osalla omaisuutena oli asunto/sijoitusasunto. Asunto on kuitenkin oltava, ja onkin hienoa nähdä, että lähes koko otannalla on oma asunto/sijoitusasunto, koska tämä kuitenkin kasvattaa varallisuutta ja omaisuutta. Kysymyksessä ei ole eritelty näiden välistä suhdetta, mutta todennäköisesti useammalla on oma asunto enemmän kuin sijoitusasunto. Myös vapaa-ajan asuntoja löytyi 21 vastaajalta.

Omaa asuntoa varten pitää olla moitteettomasti hoidetut raha-asiat, koska useimmiten asuntoa varten tarvitaan lainaa ja siihen vakuuksia. Enemmistöllä on kuitenkin omaisuutta, jota varten useimmiten tarvitaan lainaa, joten tämän perusteella voisi olettaa enemmistön hoitaneen raha-asiansa hyvin.

Kuvio 8. Omaisuus.

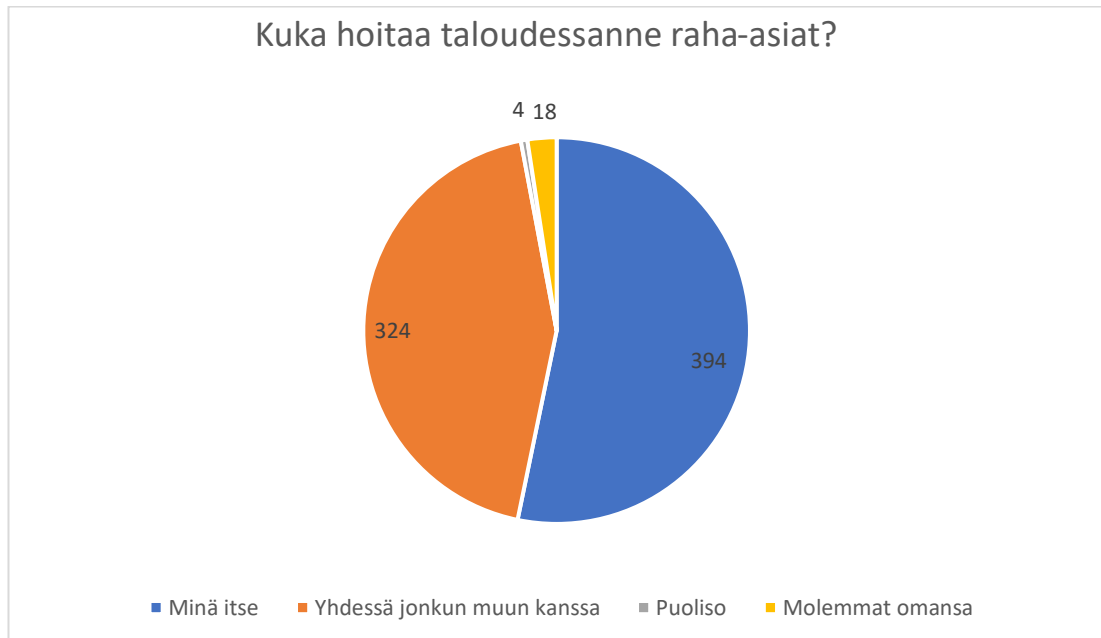
Kuten yllä olevasta kaaviosta voi nähdä, erilaisia omaisuusluokkia oli useampia. Varsinkin sijoituskohteita oli useampia. Vastauksissa oli esimerkiksi rahastoja, kryptoja ja listaamattomia osakkeita. Erilaisia sijoituksia oli 74 %:lla vastaajista. Myös koruja, kultaa, taidetta ja arvokelloja löytyi muutamalta vastaajalta. Kokonaisuutena omaisuutta löytyi eri muodoissa lähes kaikilta vastaajilta, ja varsinkin sijoitusten määrä kertoo siitä, että myös sijoittaminen kiinnostaa naisväestöä.

Omaisuuden tyypistä riippumatta on hyvä, että jonkinlaista omaisuutta on karitettuna. Vaikka omaisuuden määrällä tai arvolla ei ole merkitystä talousosaamisen kannalta, tuo omaisuus myös taloudellista turvaa ja voi auttaa tiukassa taloustilanteessa. Omaisuuden kasvattaminen mahdollistaa myöhemmin erilaisia uusia hankintoja, jos hakee esimerkiksi lainaa ja tarvitsee vakuutta.

Seuraavana kysyttiin talouden raha-asioiden hoitamisesta: *"Kuka hoitaa taloudessanne raha-asiat?"* 18 henkilöä vastasi molempien taloudessa olevan

aikuisen hoitavan omat raha-asiansa erikseen ja heistä osa oli vielä eritelty, että yhteiset asiat hoidetaan yhdessä, vaikka muuten molemmat hoitavat oman osuutensa.

Yhden aikuisen hengen talouksia oli 207 kappaletta, joten on oletettavaa että minä itse-vastauksista tämä määrä on heidän vastauksiaan. On kuitenkin hyvä huomata, että kokonaisuutena yli puolet vastaajista hoitivat raha-asioita itsenäisesti taloudessaan ja kahden hengen talouksissa naiset hoitavat myös talouttaan joko itse tai yhdessä jonkun muun kanssa. Muutamassa vastauksessa oli jopa eritelty, että nainen hoitaa lapsen liittyvät raha-asiat ja muuten molemmat vanhemmat hoitavat omat osuutensa. Alla olevassa kuviossa 9 on eritelty kaavioon eri vastausten määrät kokonaisuutena.

Kuvio 9. Raha-asioiden hoitaminen.

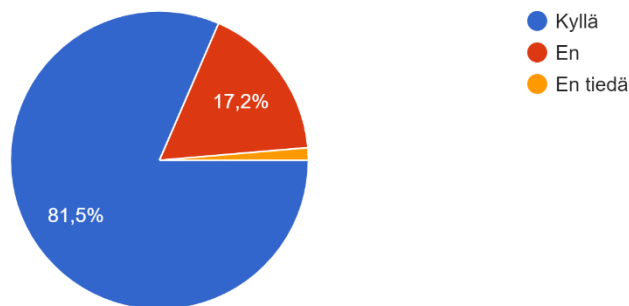
Puoliso-vaihtoehdon oli vastannut vain 4 henkilöä, mikä on erittäin hyvä seikka talousosaamisen kannalta. Tämä kertoo enemmistön vastuun ottamisesta myös taloudellisissa asioissa. Puolison menehtyessä voi tämä hankaloittaa tilannetta entisestään, jos talouspuoli on ollut kokonaan toisen hoidettavana. Jos ei esimerkiksi edes tiedä, miten paljon lainoja pitää lyhentää, tai minkälaisia laskuja on maksettavana, voi äkillinen kriisi saada tilanteen johtamaan maksuvaikeuksiin.

Seuraava kysymys koski taloutensa vakuuttamista ja 81,5 % vastasi *kyllä*. Vakuuttaminen on kuitenkin tärkeä osa taloudesta huolehtimista ja myös itsensä vakuuttaminen voi helpottaa taloudenhallintaa huonossa taloudellisessa tilanteessa, tai esimerkiksi sairastuessa tai menehtyessä. Tietenkin jokainen on itse vastuussa omasta vakuuttamisestaan, eivätkä kaikki välttämättä pidä itsensä vakuuttamista tärkeänä. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole eroteltu vakuuttamisen tyyppiä.

En tiedä-vastauksia oli 10 kappaletta. Edellisessä kysymyksessä 4 henkilöä vastasi puolisonsa hoitavan raha-asiat, joten myös vakuuttaminen voi olla näillä henkilöillä puolison vastuulla. Taloudenhallinnan kannalta olisi kuitenkin tärkeää olla tietoinen myös talouden vakuuttamisesta, vaikka puoliso olisikin niistä päävastuussa. Jos esimerkiksi laina on vain toisen nimissä, olisi syytä olla tietoinen edes siitä, onko lainaa turvattu kuoleman tai tapaturman varalta, sillä tämä vaikuttaa myös omaan talouteen näiden tilanteiden sattuessa. Alla olevassa kuviossa 10 näkyy hyvin vastausten jakautuminen.

Oletko vakuuttanut itsesi/taloutesi?

740 vastausta

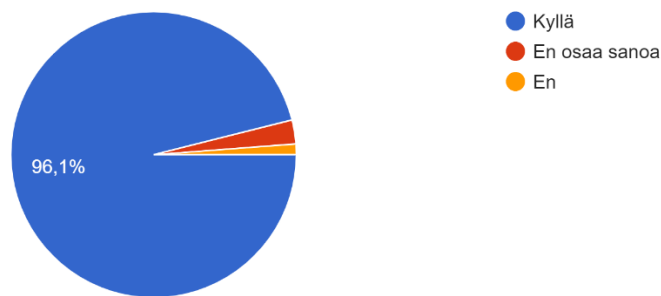

Kuvio 10. Oletko vakuuttanut itsesi/taloutesi?

Seuraava kysymys koski talousosaamista ja -tietämystä: *Ymmärrätkö korkeiden merkityksen esimerkiksi säästämisesssä tai lainoissa?* Vastausten kokonaistulos oli hyvä naisten talousosaamisen tason kannalta. Toki vastauksen reliabiliteettiin vaikuttaa subjektiivinen kokemus omasta tietämystasostaan. 96,1 % vastasi kyllä, eli enemmistöllä oli käsitys koron merkityksestä.

En-vastauksia oli 9 kappaletta, joka on kuitenkin tässä otannassa hyvin pieni prosentti. En osaa sanoa-vastauksia oli 20 kappaletta. Näiden vastausten taustalla voi kuitenkin olla myös epävarmuutta omasta osaamisestaan, vaikka pääpiirteittäin ymmärtäisi koron merkityksen. Alla olevassa kuviossa 11 voi nähdä tulosten jakautumisen.

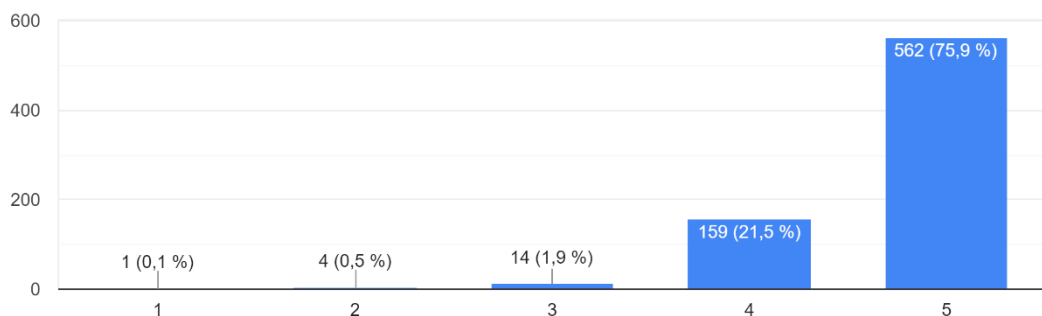
Ymmärrätkö korkojen merkityksen esimerkiksi säästämässä tai lainoissa?
740 vastausta

Kuvio 11. Koron merkityksen ymmärtäminen.

Seuraava kysymys ja sen vastausten jakautuminen näkyy alla olevassa kuviossa 12.

Kuinka hyvin olet perillä perheesi taloudellisesta tilanteesta ja raha-asioista?
740 vastausta

Kuvio 12. Kuinka hyvin olet perillä taloudellisesta tilanteestasi?

Kysymyksen vastaaminen tapahtui asteikon kautta. 1= erittäin huonosti ja 5=erittäin hyvin. Enemmistö vastasi erittäin hyvin, joka on jälleen hyvä asia talousosaamisen ja ymmärtämisen kannalta. Tämänkin kysymyksen

vastaukset ovat kuitenkin subjektiivisia, ja jokainen kokee oman tilanteensa omalla tavallaan. Erittäin huonosti-vastauksia oli vain yksi, joka on tietenkin hyvä asia kaikilla mittareilla.

Taloudellisen tilanteen ymmärtäminen ei kuitenkaan takaa hyviä taloustaitoja tai hyvää taloudenhallintaa. Omien varojen yli eläminen voi silti olla mahdollista, vaikka tiedostaisi omat tulonsa ja menonsa. Kuitenkin ajan tasalla pysyminen mahdollistaa taitojen kartuttamisen.

Seuraava kysymys käsitteli maksuhäiriömerkintöjä. Kysymys oli: *Onko sinulla maksuhäiriömerkintää? Jos on, niin miksi?* Kysymykseen vastattiin vapaasti. Enemmistö vastauksista oli ei/ei ole koskaan ollutkaan, mutta myös muutamia poikkeuksia löytyi.

”En tiedä onko”.

Yllä olevasta vastauksesta ei selviä, voisiko mahdollisesti merkintä olla tullut oman rahankäytön seurauksena, joten vastauksen perusteella ei voi päätellä muuta kuin sen, että vastaaja ei ole ehkä täysin perillä taloutensa tilasta. Harvemmin tätä täytyy itse tarkastaa, jos tietää hoitaneensa raha-asiat moitteettomasti. Toki tämän taustalla voi olla myös vanhempi merkintä, jonka on mahdollisesti jo kuitannut, mutta se ei heti poistu.

”Ei ole. Nuorena opinnot juuri aloittaneena sellainen meinasi tulla, kun pienituloisena opiskelijana en osannut toimia fiksusti yllättävien menojen kohdalla. En elänyt yli varojen ja olen ollut aina tarkka rahasta. Onneksi vanhemmat huomasivat tilanteen ennen kuin oli liian myöhäistä ja auttoivat. En kehdannut heille kertoa, vaikka tiesin heidän voivan auttaa. Nolotti liikaa.”

Yllä oleva vastaus kertoo hyvin varmasti monen muun samassa tilanteessa olevan vaikeasta tilanteesta. Avun hakeminen ja pyytäminen voi olla vaikeaa, vaikka se voisi oikeaan aikaan tehtynä estää maksuhäiriöiden syntymisen. Nuorten ihmisten kohdalla riski on varmasti korkeampi, kun taloudenhallinnasta ei vielä ole kokemusta, eikä välttämättä kaikilla ole edes henkilöä, joka voisi tässä opastaa. Onneksi tämän vastaajan kohdalla kävi hyvin, eikä

merkintää päässyt syntymään. Tämä toimii hyvänä muistutuksena avun pyytämisen tärkeydestä. Tämä vastaus myös muistuttaa puskurivarojen tärkeydestä.

”Ei ole, mutta on joskus ollut nuoruudessa maksamattomien laskujen vuoksi.”

Yllä olevassa vastauksessa korostuu jälleen nuoruudessa tapahtunut merkintä. Onneksi vastaaja on selkeästi hoitanut asiat, koska merkintää ei enää ole. Tästä voisi päätellä, että hän on osannut hoitaa talousasiansa myöhemmin paremmin, ja kartuttanut omia taloustaitojaan. Veloista selviäminen ja ulostotossa oleminen vaatii tiukkaa taloudenhallintaa.

”Yrittäjän pitkä sairausloma, työuupumus, adhd.”

Tässä yllä olevassa vastauksessa on erittäin ikäviä asioita kasaantuneena yhdelle ihmiselle. Tämän kaltaisessa tilanteessa ei ole ihme, että maksuhäiriömerkintä on päässyt syntymään. Yrittäjän sairastuminen on haastava tilanne. Yrittäjistä kolme neljäsosaa tekee sairaana töitä ja heistä joka viides työskentelee yli 10 päivää sairaana (Nortio, 2019). Tämä määrä kertoo erittäin hyvin siitä, miten haastava tilanne on, jos yrittäjän sairastuu ja miten moni jatkaa sairaana työskentelyä, koska sairauslomalle ei ole mahdollista jäädä. Työuupumus on yrittäjän kohdalla huono asia, mutta tärkeintä on kuitenkin hoitaa itsensä kuntoon. ADHD varmasti tekee vielä lisäksi omat haasteensa tällaisessa tapauksessa.

Vastauksessa hyvää on kuitenkin se, että vastaaja on uskaltanut yrittää. Toivottavasti hän on saanut hoidettua työuupumuksensa ja pystyy vielä työskentelemään. Ei ole huonoa talousosaamista, jos sairastuu, ja alkaa voida sen seurauksena taloudellisesti huonosti. Varsinkin yrittäjällä tämä voi tarkoittaa mittavia taloudellisia vahinkoja, ja mahdollisesti vuosia jatkuvaa ulosottoa.

”Ei enää. Olin luottotiedoton viisi vuotta.”

”Ollut, mutta huolehdittu pois.”

”Ei sain luottotiedot takaisin 12/22.”

”Ei ollut varaa maksaa laskuja.”

Edeltävät olevat vastaukset olivat onneksi yksittäisiä, joten merkintöjä saaneita ei ollut kokonaisuudessaan montaa. Yllä olevat vastaukset eivät kerro tarkasti, miten merkintä on päässyt syntyään. Viimeinen ”*Ei ollut varaa maksaa laskuja*”-vastauskaan ei kerro, miksi varallisuutta ei ollut. Onneksi $\frac{3}{4}$ näistä vastauksista kerrotaan, että merkintä on jo poistunut. Selkeästi näidenkin vastaajien kohdalla on käytetty hyvää taloudenhallintaa ja varmasti opittukin taloudesta, koska velat on saatu kuitattua.

”On. Ex miehen takia. Kohta nekin maksettu pois.”

Tämä yllä oleva vastaus kertoo kuitenkin henkilön omasta hyvästä tai parantuneesta talousosaamisesta, koska hän on pystynyt huolehtimaan velan maksumista. Tässäkin on tilanne, johon hän ei välttämättä ole pystynyt itse vaikuttamaan. Vastauksen perusteella emme voi tietää, miten huono tilanne on ollut, mutta onneksi velat on kohta kuitattu. Tämä osoittaa naisten vahvuutta asioiden hoitamisessa myös vastoinkäymisten kohdatessa.

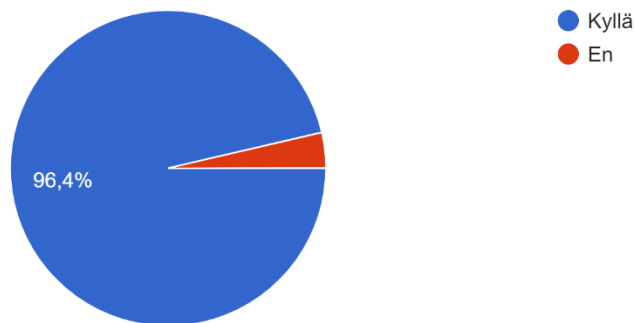
”Elin aikoinaan yli varojeni ja minulta jäi myös veroja maksamatta.”

Tämä vastaus kertoo siitä, että aikoinaan talousosaaminen on ilmeisesti ollut heikkoa, ja taloudenhallinta ei ole ollut vahvin osaamisalue. Kuitenkin vastauksesta voisi päätellä tilanteen parantuneen, koska tässä puhutaan menneistä ajoista. Toivottavasti tilanne onkin näin, ja henkilöllä on mahdollisuus vielä kuitata velkansa pois. Tässäkin tilanteessa erilainen taloudenhallinta ja kulutuksen hillitseminen on vaatinut varmasti opettelua ja onkin hienoa, jos tässä on onnistunut tekemään parannuksen.

Seuraavaksi vuorossa oli seuraavalla sivulla näkyvässä kuviossa 13 oleva kysymys. Vastausvaihtoehtoja oli 2: *kyllä tai ei*.

Oletko kiinnostunut taloudesta/taloulosaamisesta?

740 vastausta

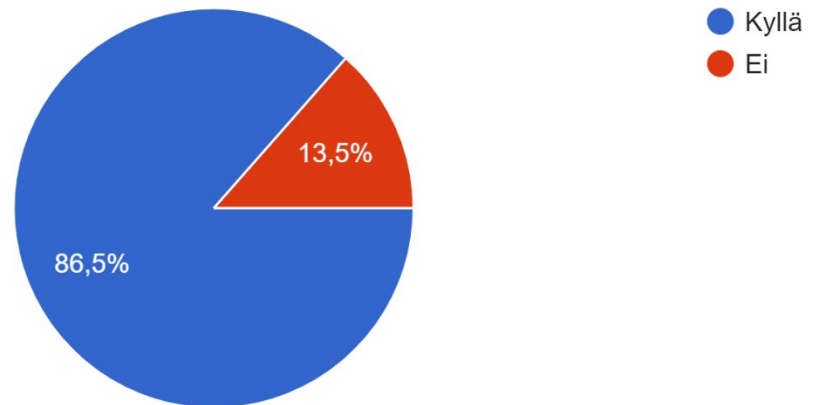
Kuvio 13. Oletko kiinnostunut taloudesta/taloulosaamisesta?

Kuvion 13 kysymykseen vastattiin enemmistönä *kyllä*, mutta *ei* vastauksiakin oli 27 kappaletta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että taloulosaaminen olisi välttämättä heidänkään kohdallansa huonoa. Tietty taloudesta kiinnostuminen varmasti edesauttaa talousasioiden hoitoa ja taloulosaamista, mutta ei kuitenkaan tee ihmisestä välttämättä huonoa raha-asioiden hoitajaa. Erittäin hyvä kyllä huomata, että suurin osa naisista oli kiinnostunut taloudesta. Vastaukseen vaikuttaa varmasti myös suuri vastausmäärä Vauras Nainen-yhteisöstä, koska jollain tasolla jäsenien luulisi olevan taloudesta kiinnostuneita, jos he ovat liittyneet tähän ryhmään.

Myös henkilöt, jotka eivät välttämättä koe olleensa aiemmin kiinnostuneita taloudesta, tai joiden taloudenhallinta on tai on ollut aiemmin heikkoa voivat silti olla kiinnostuneita taloulosaamisesta. Onkin hyvä, jos pystyy kartuttamaan omia taitojaan. Kuten jo aiemmassa kysymyksessä maksuhäiriöstä näkyi, on useampi henkilö pystynyt nämä velat hoitamaan. Tässä tilanteessa on tapahtunut selkeä parannus, ja talouteen on jossain vaiheessa alkanut kiinnittää enemmän huomiota.

Onko sinulla velkaa?

740 vastausta

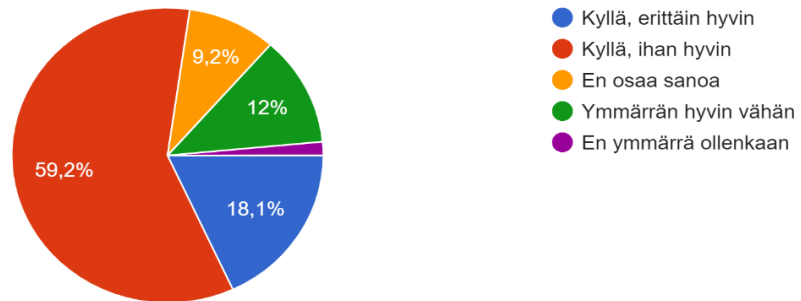
Kuvio 14. Velat.

Seuraavana kysyttiin veloista. Yllä olevassa kuviossa 14 näkyy vastausten jakaantuminen. Velan perusteella ei kuitenkaan voi eritellä hyvää ja huonoa talousosaamista, sillä kysymyksessä ei ole eritelty velan kohdetta. Kuten jo aiemmin huomattiin, osalla oli maksuhäiriömerkintöjä, joten velat voivat johtua näistä. Kuitenkin *Ei*-vastauksia oli 100 kappaletta, joten suurin osa veloista koskee jotakin muuta kuin maksuhäiriöitä. Omaisuutta kyselyn vastaajilla oli melko reilusti varsinkin asuntojen osalta, joten varmasti suuri velallisten määrä on verrannollinen tähän määrään. Muutamassa omaisuutta koskevassa vastauksessa oli kerrottu, että asunto oli velaton, mutta oletettavasti kaikki asunnon omistavat eivät olleet velattomia.

Sijoittajia oli myös melko paljon, kun kysyttiin omaisuudesta. On mahdollista, että mukana on henkilöitä, jotka sijoittavat velkarahaa. Tämäkin kertoo omalta osaltaan talousosaamisesta, jos tämä on onnistunut kannattavasti. Asuntosijoittajatkin useimmiten käyttävät velkaa omaisuutensa kasvattamiseen eli asuntojen ostoon. Tällöin velka laitetaan tuottamaan, eli tämäkin vaatii jo talousasioihin perehtymistä ja korkojen ymmärtämistä.

Ymmärrätkö, miten talous toimii? (Mikro- ja makrotalous, talouspolitiikka, inflaation vaikutukset tms.)

740 vastausta

Kuvio 15. Talouden toiminta.

Yllä olevan kuvion 15 vastaukset ovat jakaantuneet jokaiselle sektorille. Suurin osa vastaajista on kuitenkin vastannut kyllä. Tähänkin kysymykseen voi vastata oman kokemuksensa perusteella, eikä vastaus kuitenkaan voi taata sitä, että vastaaja oikeasti ymmärtää talouden toimintaa. On kuitenkin tärkeää, että suurin osa ainakin tunnistaa nämä termit, koska on voinut vastata kyllä.

Taloudenhallintaa ja -osaamista helpottaa, kun ymmärtää talouden perusasioita ja käsitteitä. Suurin osa on kokenut ymmärtävänsä näitä jollain tasolla, joten voidaan olettaa, että he ovat myös kiinnostuneita talouden tapahtumista ja oman taloudenhallintansa vaikutuksista. Rehellisesti oli vastattu myös kielteisesti, eikä voida olettaakaan, että kaikki voisivat näistä asioista olla edes kiinnostuneita.

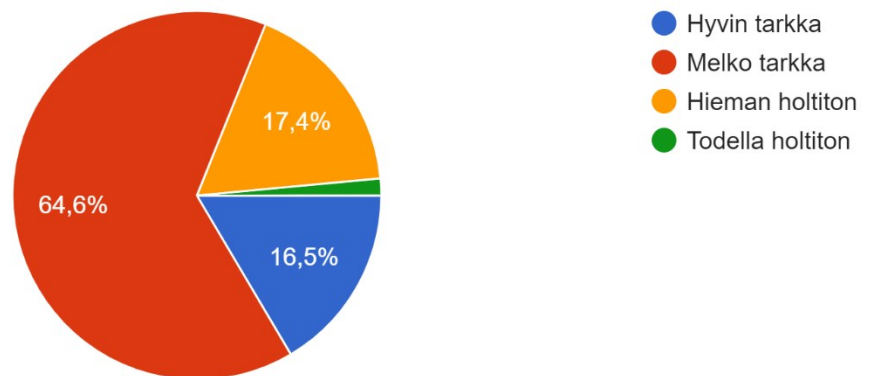
Tarkka rahankäyttäjä ei välttämättä näitä asioita ajattele, ja voi silti hoitaa oman taloutensa moitteettomasti. Omaan talousosaamistaan voi kuitenkin laajentaa myös tutustumalla näihin termeihin. Talouspolitiikka on kuitenkin asia, johon voi myös itse vaikuttaa jollain tasolla käymällä äänestämässä. Tämä myös vaikuttaa useamman elämiseen jollain tasolla.

6.2 Rahan käyttö

Toinen kyselylomakkeen osio koski rahan käyttöä. Ensimmäisenä kysymyksenä selvitettiin omaa näkemystä rahan käyttäjänä. Alla olevassa kuviossa 16 on esitetty vastausten jakautumista.

Miten kuvailisit itseäsi rahankäyttäjänä?

740 vastausta

Kuvio 16. Millainen rahankäyttäjä olet?

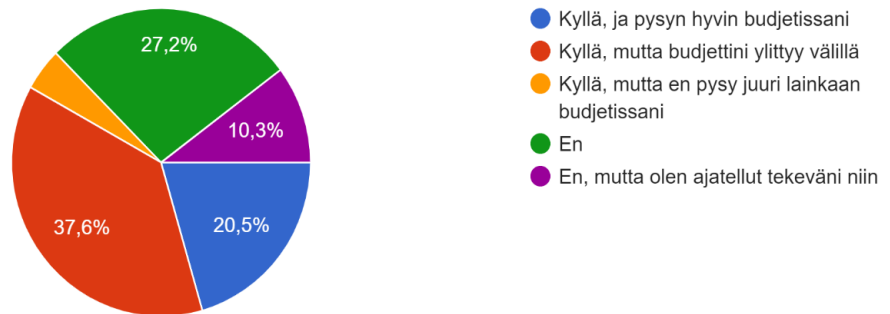
Suurin osa kuvailee itseään melko tai hyvin tarkaksi rahankäyttäjäksi. Vastaukset ovat jälleen subjektiivisia. Vastausten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että valtaosa naisista kokee itsensä tarkaksi rahankäyttäjäksi. Tämä on toki osa hyvää talousosaamista, mutta pitää ottaa huomioon, että tässä kysymyksessä ei kuitenkaan verrattu varallisuuden määrää. On mahdollista, että holtittomat rahankäyttäjät ovat niin varakkaita, ettei tuhlaaminen haittaa taloutta.

Tämän kysymyksen vastaukset vastaavat myös tietyllä tasolla tutkimusongelmaan. Tässä voidaan nähdä naisten itsensä määrittämänä heidän rahankäyttönsä taso ja tämä voi jollain tasolla määrittää, miten hyvin taloudesta huolehditaan.

Seuraavaksi kysyttiin budjetoinnista. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 17 nähdään, että vastauksia tuli jälleen jokaiselle sektorille.

Budjetoitko?

740 vastausta

Kuvio 17. Budjetointi.

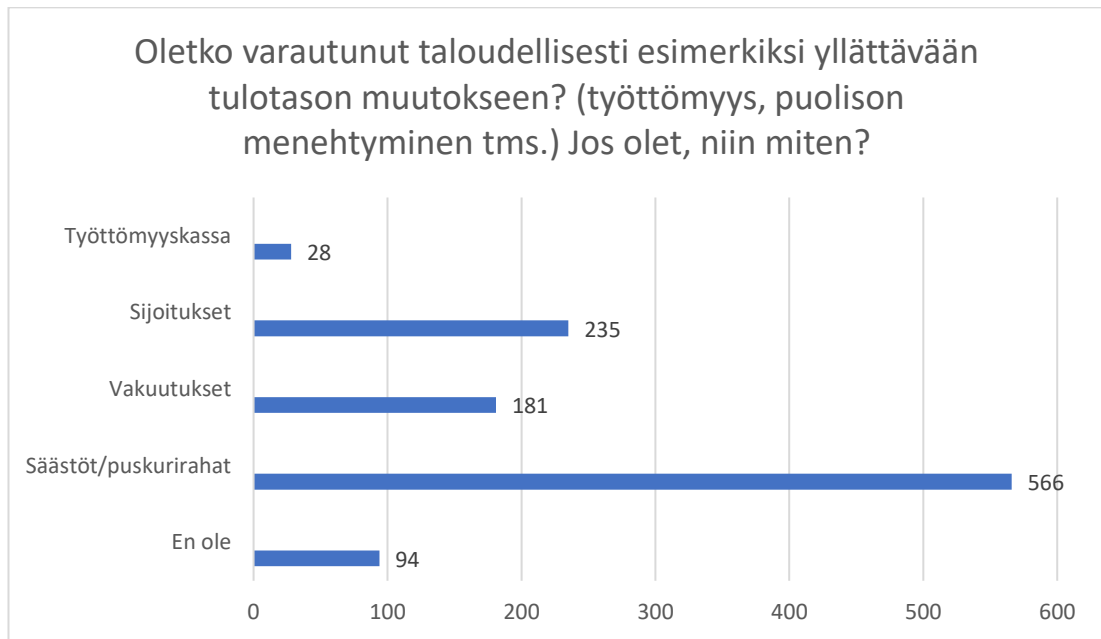
Budjetissa pysyviä vastaajia oli 20,5 %. Se on hyvä määrä, ja tässäkin voidaan todeta, että vastaajissa on talouden taitajia. Budjetointi on kuitenkin osa hyvää taloudenhallintaa.

Jokaisen sektorin vastaajia oli melko tasaisesti. Mukana oli myös neljäsosa niitä, jotka eivät budjetoineet, eivätkä ole sitä edes harkinneet. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole eritelty sitä, miten hyvin heidän taloutensa silti pysyy hallinnassa, joten budjetoimattomuus ei välttämättä pahenna heidän taloudellista tilannettaan, eikä sitä edes välttämättä radikaalisti parantaisi. Ilman budjettia voi silti olla tarkka rahan käyttäjä, ja elää säästeliäästi.

Osa vastaajista oli suunnitellut aloittavansa budjetoinnin. Tämä osoittaa selkeää kiinnostusta talousosaamista kohtaan. Näiden vastausten perusteella voidaan myös vastata tutkimusongelmaan, että naisten taloudenhallinta on hyvällä tasolla.

Seuraava kysymys oli: *Oletko varautunut taloudellisesti esimerkiksi yllättävään tulotason muutokseen? (työttömyys, puolison menehtyminen tms.) Jos olet, niin miten?*

Kysymykseen sai vastata vapaasti. Alla oleva kuvio 18 on tehty yhteenvedoksi vastausten perusteella, ja osaa vastauksista on tarkasteltu vielä erikseen.

Kuvio 18. Taloudellinen varautuminen.

Vastauksista 94 kappaletta oli *en ole*-vastauksia. Taloudellinen varautuminen on erittäin tärkeää, ja vaatiikin talousosaamista ja suunnitelmallisuutta. Suurimmalla osalla oli säästöjä/puskurirahasto. Useimmilla oli useampia eri varautumisratkaisuja rinnakkain. Sijoituksia oli kiitettävä määrä, ja useimmilla sijoitukset olivat säästöjen tai vakuutusten lisänä ja erikseen oli vielä kerrottu, että ne ovat helposti likvidoitavissa. Useita vastauksia löytyi myös liittyen henkiseen pääomaan. Useampi kertoi kouluttautuneensa useammalle alalle niin, että työttömyyden kohdatessa on mahdollista työllistyä muillekin aloille. Vastaukset osoittavat erittäin tasokasta talousosaamista, sillä jokaisella tavalla varautuminen auttaa selviytymään vaikeassa tilanteessa.

Vakuutuksia löytyi 181 henkilöltä. Suuri osa vastaajista kertoi myös tehneensä testamentin tai edunvalvontavaltuutuksen. Nämä ovat myös erittäin hyviä varautumisen keinoja tulevaisuuteen. Vakuuttamalla itsensä ja taloutensa voi säästää myös perillisiä monelta harmilta pahimman sattuessa. Vakuuttamista onkin syytä ajatella myös läheisten etuna, jos itsensä vakuuttaminen tuntuu turhalta.

Osa oli myös vastannut kuuluvansa työttömyyskassaan, ja se auttaakin varautumisessa työttömyyden kohdatessa. Kaikki eivät välttämättä ajattele tämän olevan varautumista, joten todennäköisesti kaikki kassaan kuuluvat eivät ole sitä erikseen vastanneet. Tämä auttaa omalta osaltaan ainakin tilapäisesti. Erittäin hyvin ajateltu kuitenkin talouden turvaamisen kannalta. Vain muutama vastaaja kertoi olevansa vain kassan jäsen, eikä omaavansa mitään muita varautumisen keinoja.

Kokonaisuutena varautuminen on erittäin hyvällä tasolla, ja usealla vastaajalla oli pelkästään itsellään vakuutuksia, sijoituksia ja säästöjä. Näillä kaikilla varautumalla voi parantaa taloudellista tilannettaan näissä huonommissa elämäntilanteissa. Muutamassa vastauksessa kerrottiin, että joku näistä tilanteista on jo sattunut kohdalle, ja onnekseen heillä on ollut puskuria selvitäkseen siitä.

Muutama vastaaja kertoi lottoavansa viikoittain. Tämä ei välttämättä ole paras mahdollinen keino varautua tulevaisuuteen, mutta muutama vastaus tähän liittyen kuitenkin tuli. Kaikilla on omat tapansa, mutta ehkä tämän lottoon käytetyn rahan sijoittaminen voisi tuoda parempia tuottoja pitkällä aikavälillä kuin lottoaminen. Lottovoitto on kuitenkin niin harvinaislaatuinen sattuma, että eläkkeelle jäädessään ei ehkä kannata turvautua pelkästään siihen, että se sattuisi kohdalle.

Kuvio 19. Talouden suunnittelu.

Yllä olevassa kuviossa 19 näkyy seuraava kysymys ja sen vastausjakauma. Suurin osa suunnitteli talouttaan jollain aikavälillä eteenpäin. Useampien vastauksena oli kuukausittainen suunnittelu, ja kuukausibudjetin laatiminen voikin olla helpoin tapa suunnitella talouttaan. Palkat ja laskut tulevat useimmiten kuukausittain, joten pakolliset menot ja säännölliset tulot on helppo laittaa budjettiin.

Päivittäinen suunnitelmallisuus vaatii varmasti enemmän työtä ja myös hyviä taloudenhallintataitoja.

Suurin osa vastaajista suunnitteli talouttaan jollain aikavälillä, joten talouden suunnitelmallisuus on vastausten perusteella erittäin hyvällä tasolla. Kuitenkaan suunnittelemattomuus ei tarkoita, että talous olisi huonolla mallilla, tai ei voisi vaurastua. Suunnitteleminen kuitenkin helpottaa talouden hallintaa ja selkeyttää esimerkiksi säästötavoitteiden saavuttamista.

Muihin vastauksiin oli kirjoitettu erilaisilla aikamääreillä säästämisen ratkaisuja. Vastauksina oli mm. *"kvartaaleittain"*, ja *"vaihtelevasti"*. Osa kertoi myös tekevänsä esimerkiksi vuosisuunnitelman ja suunnittelevansa lisäksi myös lyhyemmillä aikaväleillä. Kokonaisuutena vastaukset olivat hyviä, ja kertoivat

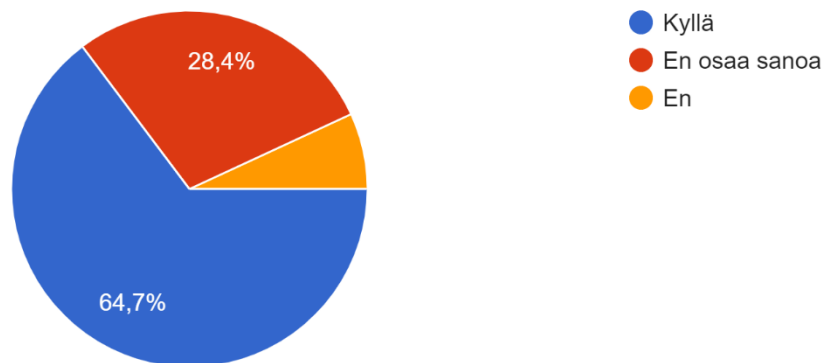
myös suunnitelmallisuudesta. Muutama en-vastaus *muu*-vastauksista löytyi myös, mutta siihen oli lisätty, että ei varsinaisesti suunnittele, vaan tiedostaa silti omat menonsa.

Alla olevassa kuviossa 20 kysyttiin jälleen omaa mielipidettä omasta taloudenhallinnasta. Suurin osa mielsi ymmärtävänsä omien valintojensa vaikutuksen, mutta myös muita vastauksia oli yli neljännes. Mikro- ja makrotalouden ymmärtäminen on osa talousosaamista, mutta määrittelee tässäkin oman tasonsa ja oman tuntemuksensa asiasta. Myöskään pelkkä ymmärtäminen ei tarkoita sitä, että välittäisi näistä vaikutuksista tai osaisi tehdä oikeanlaisia taloudellisia ratkaisuja.

Vastausten perusteella voi kuitenkin sanoa, että useampi oli ajatellut omien ratkaisujensa vaikutusta myös yhteiskunnallisesti. Tämänkaltainen pohdinta voikin vaikuttaa kulutustottumuksiin ja edesauttaa taloudenhallintaa.

Ymmärrätkö oman taloudenhallintasi vaikutukset yhteiskunnassa?

740 vastausta

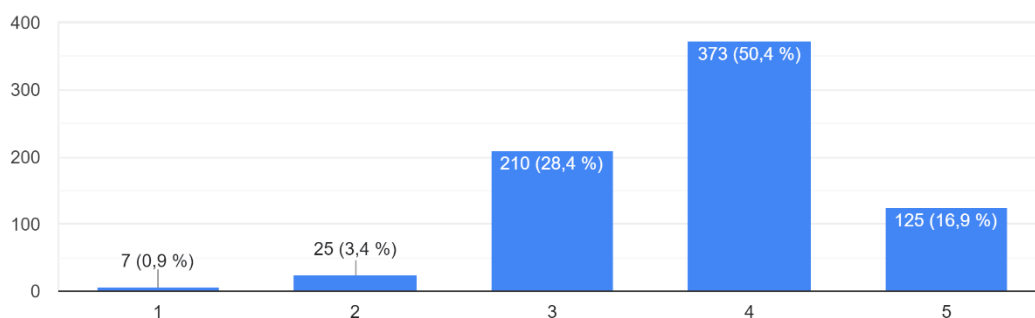
Kuvio 20. Taloudenhallinnan vaikutukset.

Seuraavana kysyttiin taloudellisesta tilanteesta. Vastaus annettiin asteikolla 1-5. 1=erittäin huono ja 5=erittäin hyvä. Seuraavalla sivulla olevasta kuvioista 21 voi nähdä vastausten jakautumisen. Suurin osa koki taloudellisen tilanteensa olevan ihan hyvä. Kuitenkin 7 koki tilanteensa erittäin huonoksi ja jopa 25 melko huonoksi. Enemmistöllä kuitenkin tilanne oli hyvä tai keskiverto.

Hyvä taloudellinen tilanne auttaa taloudenhallinnassa ja esimerkiksi mahdollistaa säästämisen ja vaurastumisen. Isot tulot eivät välttämättä takaa hyvää taloudellista tilannetta, vaan se vaatii myös menojen hallitsemista.

Kuinka hyvä on taloudellinen tilanteesi?

740 vastausta

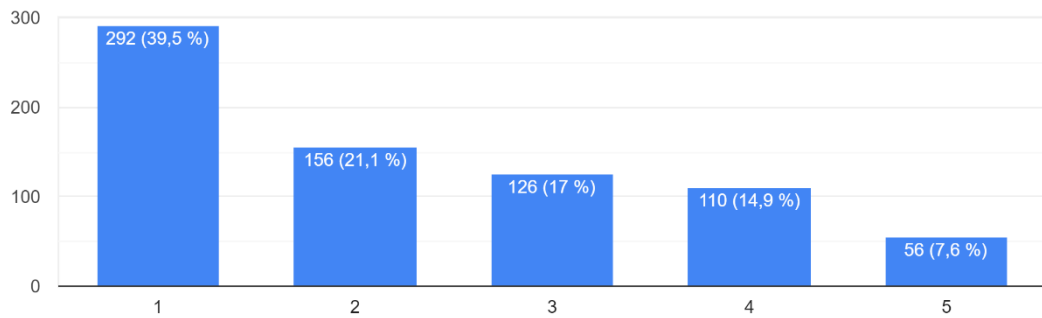
Kuvio 21. Taloudellinen tilanne.

Hyvää taloudenhallintaa on kuitenkin tulojen ja menojen suhteuttaminen, joten huono taloudellinen tilanne ei tarkoita sitä, etteikö voisi olla hyvä talousosaaja. Myös tarkka budjetoija voi huonossakin taloudellisessa tilanteessa säästää. Vastavuoroisesti hyvätuloinen ei välttämättä säästä ollenkaan. Huono taloudellinen tilanne voi kuitenkin olla seurausta huonoista taloustaidoista. Tulotalla on merkittävä vaikutus tässäkin, eikä siihenkään ole kaikilla mahdollisuutta vaikuttaa. Menojen suhteuttaminen onkin tärkeä elementti talouden suunnittelussa ja -hallinnassa.

Seuraava kysymys oli myös asteikkokysymys, ja se koski yllättäviä menoja. 1=erittäin hyvin ja 5=erittäin huonosti. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 22 näkyy vastausten jakautuminen.

Miten hyvin taloutesi kestää arjen yllättäviä suurempia menoja asteikolla 1-5? (uusi kodinkone, auton korjaus tms.)

740 vastausta

Kuvio 22. Yllättävien menojen vaikutus

Yllä olevasta kuviosta 22 voi huomata, että enemmistöllä talous kestäisi hyvin tai melko hyvin arjen yllättävät menot. Valitettavasti useita vastauksia löytyi myös asteikon toisesta päästä. Varautuminen ja talouden suunnittelu mahdollistavat juuri tällaisten tilanteiden hoitamisen, eivätkä aiheuta taloudellista ahdinkoa. Yllättävät menot voivat pahimmillaan johtaa maksuvaikeuksiin.

Jos talous on valmiiksi jo huonolla tolalla eivätkä tulot meinaa riittää edes pakollisiin menoihin, on varautuminenkin lähes mahdotonta. Nämä arjen yllättävät hankinnat ovat kuitenkin melko kalliita, joten säästäminen pelkästään uutta kodinkonetta varten voi viedä yllättävän kauan aikaa, jos tulotaso on matala. Suurimman osan näistä voi hoitaa osamaksulla tai esimerkiksi erilaisilla luotoilla, mutta tämäkin toimintatapa pidentää vastoinkäymisestä selviämistä.

Seuraava kysymys koski tulojen riittävyyttä. Seuraavalla sivulla oleva kuvio 23 näyttää vastausten jakautumisen. Suurin osa vastaajista kertoi tulojensa riittävän hyvin palkkapäivästä toiseen. Tämän perusteella voisi sanoa, että enemmistö vastaajista on hyviä taloudenhallitsijoita. Yksikään ei vastannut olevansa tiedoton omasta tulotasostaan.

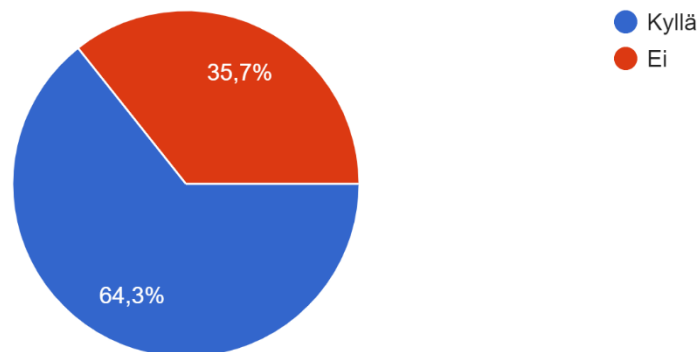
Kuvio 23. Rahojen riittävyys.

Yllä olevan kuvion 23 vastausvaihtoehtona oli myös *muu*-vastaus. Lähes jokainen heistä kertoi tilanteen vaihtelevan. Tämä on varmasti hyvin yleistä, ja yllättävät menot tai esimerkiksi suuremman veron tai laskun maksukuukausi vaikuttaa tähän. Muutamassa vastauksessa kerrottiin myös epäsäännöllisten tulojen vaikuttavan vaihteluun. Vaihtelevat tulot vaikeuttavat talouden suunnittelua melkoisesti, joten näiden henkilöiden budjetoitakin on huomattavasti hankalampaa.

Usea vastaaja kertoi myös varojensa riittävän, mutta kuitenkin loppuvan ennen palkkapäivää, koska he sijoittavat ne tai laittavat nämä varat säästöön. Nämä vastaukset osoittavat jälleen hyvää taloudenhallintaa. On parempi käyttää ”ylimääräinen” raha säästämiseen tai sijoittamiseen, kuin kuluttamiseen. Rahaa on tässä tilanteessa käytetty säästeliäästi, koska sitä kyllä riittäisi halutessaan hyvin seuraavaan palkkapäivään asti. Joukossa on varmasti myös niitä, joilla varat eivät vain riitä palkkapäivästä toiseen. Vaatii hyvää taloudenhallintaa, jos tilanne on kovin tiukka ja rahat eivät tahdo riittää.

Oletko koskaan miettinyt vanhempainvapaiden vaikutusta omaan talouteesi?

740 vastausta

Kuvio 24. Vanhempainvapaat.

Yllä oleva kuvio 24 näyttää vastausten jakautumisen kysymykseen liittyen vanhempainvapaisiin. *Kyllä*-vastauksia oli enemmän, kuin talouksia, joissa on tällä hetkellä ainakin yksi lapsi. Osa vastaajista on varmasti niitä, joilla ei huollettavia enää ole, mutta he ovat joskus tätä asiaa joutuneet pohtimaan. Osa vastaajista on myös todennäköisesti suunnitellut hankkivansa lapsia, mutta niitä ei vielä taloudessa ole. On toki hyvä pohtia tätäkin asiaa, sillä vanhempainvapaalla on suuri vaikutus lyhyellä aikavälillä. Myös eläkekertymään vaikuttaa suuresti vanhempainvapaan pituus.

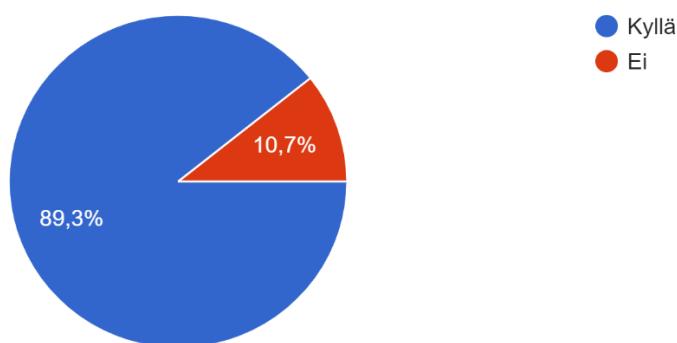
52 vastaajaa, joilla oli tällä hetkellä taloudessaan ainakin yksi lapsi, vastasivat *ei*. Kysymyksessä ei ole eritelty syytä siihen, miksi asiaa ei ole tarvinnut pohtia. Voi olla, että vastaajien taloudellinen tilanne on niin hyvä, ettei vanhempainvapaalla ole merkitystä taloudellisesti. Toki talouden suunnittelussa on silti kannattavaa ottaa huomioon vapaiden aiheuttama taloudellinen tilanne tai sen pitkäaikainen vaikutus. Myös vanhempainvapaiden jakamisen puolesta voi olla järkevää miettiä onko äiti juuri se, joka jää lapsen kanssa kotiin, jos toinenkin vanhemmista voisi sinne jäädä.

”Oletko miettinyt eläkekertymäsi?” oli seuraava kysymys. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 25 näkyy *kyllä* ja *ei*-vastausten jakautuminen. Suurin osa vastasi *kyllä*, joka on taloudellisesta näkökulmasta hyvä asia. *Ei*-vastauksia oli

79 kappaletta. *Ei*-vastausten taustoja ei ole kysymyksessä eritelty. Iästä riippumatta eläkekertymään olisi syytä kiinnittää huomiota, ja mahdollisesti turvata toimeentulonsa myös eläkkeellä. Eläke voi olla yllättävän pieni verrattuna normaaliin palkkatuloon, jolloin säästöille on käyttöä. Juuri vanhempainvapaat tai pitkäaikainen työttömyys vaikuttavat eläkekertymään, joten pelkästään näiden tilanteiden aiheuttama senhetkinen tulojen alenema ei ole ainut seuraus.

Oletko miettinyt omaa eläkekertymäsi? (Esim. työttömyyden vaikutus)

740 vastausta

Kuvio 25. Eläkekertymä.

6.3 Säästäminen

Ensimmäinen säästämiseen liittyvä kysymys oli vapaan vastauksen kysymys: *Säästätkö? Jos säästät, niin mitä varten?* Kysymykseen tuli 32 en säästä vastausta, ja loput heistä kertoivat säästävänsä. Nämä vastaukset tuovat hyvin vastaukset toiseen tutkimusongelmaan, joka olikin: *miten naiset säästävät?*

Suurin osa vastaajista kertoi säästävänsä pahan päivän varalle tai hankintoihin. Suuressa roolissa hankinnoissa olivat asunnon osto ja lomamatkat. Myös moni kertoi säästävänsä vaan yleisesti, ei kuitenkaan mihinkään tiettyyn asiaan.

Suurin osa vastaajista kertoi säästävänsä myös eläkettä varten. Eläkkeeseen varautuminen onkin hyvä säästökohde. Osa kertoi tietävänsä nyt jo eläkkeen olevan niin pieni, että siihen on pakko varautua säästämällä. Muutama kertoi myös tavoittelevansa aiempaa eläkeikää ja taloudellista riippumattomuutta.

Useampi vastaaja säästi useampaan eri kohteeseen, ja tämä kertookin hyvistä taloudenhallintataidoista ja säästämistavoista. Säästömäärällä ei ollut tässä kysymyksessä merkitystä, eikä sillä ole merkitystäkään esimerkiksi talousosaamiseen.

Yhteenvedona kuitenkin vastauksista voisi sanoa, että säästävät naiset olivat enemmistössä, ja useampi heistä tiesi säästökohteensakin. Esimerkiksi hankintojen tekeminen oli selkeästi säästöjen takana, joka kertoo myös osaltaan siitä, että hankintoja tehdään enemmän säästämällä niitä varten kuin ottamalla velkaa. Lomamatkaankin voi saada uppoamaan merkittävästi rahaa, joten säästäminen sitä varten on järkevämpi ratkaisu.

Seuraava kysymys käsitteli säästötavoitteita ja vastaukset liittyivät kuitenkin vahvasti edellisen kysymyksen vastauksiin. Kysymykseen pystyi vastaamaan useamman vaihtoehdon, ja yksi niistä oli *muu*-vaihtoehto. Alla oleva kuvio 26 tiivistää selkeästi näiden kahden kysymyksen vastaukset.

Kuvio 26. Säästötavoitteet/säästökohteet.

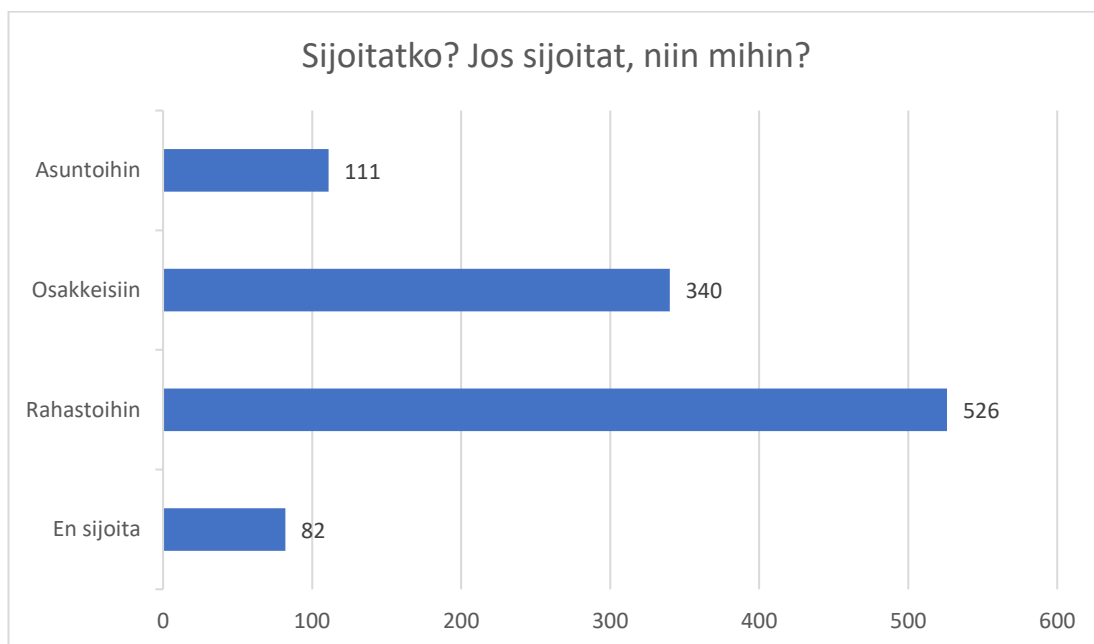
Muu-vastauksiin sisältyi esimerkiksi vastauksia, jossa kerrottiin kaikkien kolmen vaihtoehdon olevan säästötavoitteena. Kuten aiemmassakin kysymyksen analyysissä todettiin, useampi vastaaja säästää useampaan eri kohteeseen.

Asuntoon säästäminen korostui myös tämän kysymyksen *muu*-vastausvaihtoehdon kohdalla.

Säästäjiä on ainakin vastaajakunnassa valtaosa ja on hienoa, että säästökohteita on useita. Säästäminen myös vain säästämisen ilosta tuli esiin muutamaankin otteeseen. Säästäminen on tärkeää joka tapauksessa, vaikka säästöille ei olisi mitään varsinaista kohdetta.

Näiden kysymysten jälkeen oli vapaan vastauksen kysymys sijoittamisesta: *Sijoitatko? Jos sijoitat, niin mihin?*

82 henkilöä vastasi, että ei sijoita lainkaan. Muut vastaajista kertoivat sijoittavansa. 526 henkilöä kertoi sijoittavansa rahastoihin. Useampia vastaaja sijoitti rahastojen lisäksi myös muihin asioihin. Osakkeisiin sijoittavia oli myös suuri määrä. Alla olevaan kuvioon 27 on koottu yleisimmät vastaukset ja niiden määrät. Näiden kuviossa 27 näkyvien vaihtoehtojen lisäksi vastauksia tuli myös muista sijoituskohteista.

Kuvio 27. Sijoitukset.

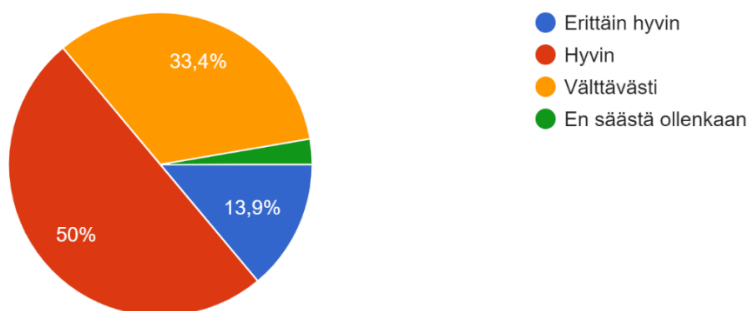
Yllä olevan kuvion 27 sijoituskohteet olivat suosituimpia. Vastauksissa tuli ilmi myös ETF-sijoitukset, metsä, kryptovaluutat, kulta, antiikki ja startup-yritykset. Näitä ei ole kuvioon 27 merkitty, koska nämä vastaukset olivat selkeästi vähemmissä määrin kohteena. Kokonaisuutena sijoittavien naisten osuus on

suuri, ja selkeästi rahastosijoittaminen on suosituin sijoituskohde. Tämä liittyy myös vahvasti säästämiseen, sillä moni kertoi säästävänsä rahastoon. Rahastosäästäminen kuukausittain esimerkiksi automaattisesti onkin helppoa lähes joka pankissa.

Sijoittajien suuri määrä kertoo myös taloudesta kiinnostuneiden määrästä. Rahastosijoittajat ovat usein säästäjiä, ja heidän voisi olettaa tutustuneen edes jollain tasolla sijoittamisen hyötyihin jos tarkastellaan inflaation vaikutusta pelkkiin tilivaroihin.

Miten hyvin luulet selviäväsi säästöilläsi yllättävässä tilanteessa, jos tulotasosi tippuu huomattavasti?

740 vastausta

Kuvio 28. Säästöjen hyöty.

Säästävien ihmisten kohdalla aiemmissa vastauksissa kävi ilmi, että useampi heistä varautuu pahan päivän varalle. Tässä kysymyksessä kartoitettiin säästöjen riittävyyttä. Yllä olevassa kuviossa 28 näkyy vastausten jakauma. Tässä kysymyksessä 20 ihmistä on vastannut, että ei säästä lainkaan. Aiemmassa kysymyksessä, joka liittyi säästämiseen, 32 henkilöä vastasi, ettei säästä ollenkaan. Näiden vastausten välillä voidaankin pohtia reliabiliteettia, ja vastaajien vaikutusta siihen. Kuten jo aiemmin teoriaosuudessa todettiin, on aina mahdollista, että vastaaja ymmärtää väärin tai valehtelee (Taanila, 2019).

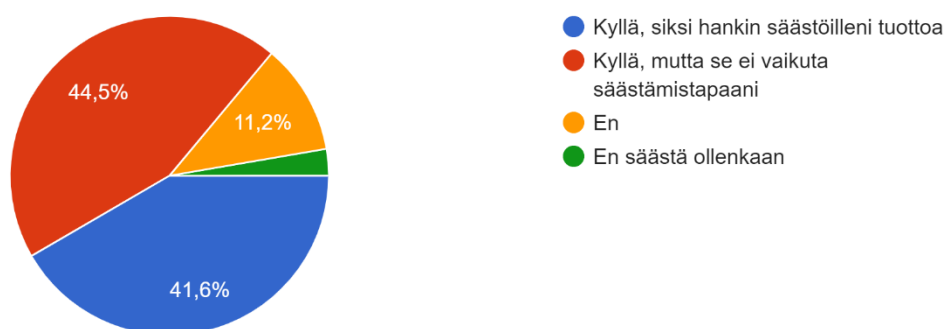
Tasan puolet on vastannut pärjäävänsä hyvin, ja lähes 14 % on sitä mieltä, että pärjäisi erittäin hyvin. Tulokseen vaikuttaa varmasti se, että säästöjä löytyi useammalta henkilöltä ja säästöjä oli eri kohteissa. Tulevaisuuteen oli myös

varauduttu melko hyvin, joten tulotason muutos on varmasti otettu huomioon varautumisen yhteydessä. Kokonaisuutena vastaajat pärjäisivät ainakin omasta mielestään hyvin, joten voisi olettaa heidän olevan hyvin varautuneita ja ymmärtävän taloudelliset riskit.

Myös seuraavassa kysymyksessä 20 henkilöä oli vastannut, ettei säästä. Alla olevassa kuviossa 29 näkyy vastausten vaihtoehdot ja jakauma.

Oletko pohtinut inflaation vaikutusta säästötapaasi?

740 vastausta

Kuvio 29. Inflaation vaikutus säästöihin.

Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, onko inflaatiolla vaikutusta naisten säästötapaan. Useampi heistä säästi puskurirahastoa tilille, jolloin inflaatiolla on iso vaikutus säästöihin. Kuten yllä olevasta kuvioista 29 näkyy, lähes puolet on silti vastannut hankkivansa säästöilleen tuottoa.

Sijoittajia olikin kiitettävä määrä, jolloin tuottoa pyritään saamaan säästöille inflaation vaikutuksen vähentämiseksi. Usea säästäjä säästi tilivarojen lisäksi myös rahastoihin tai sijoitti muuten, jolloin ainakin osaan säästäjä kohdistuu mahdollisesti myös tuottoa.

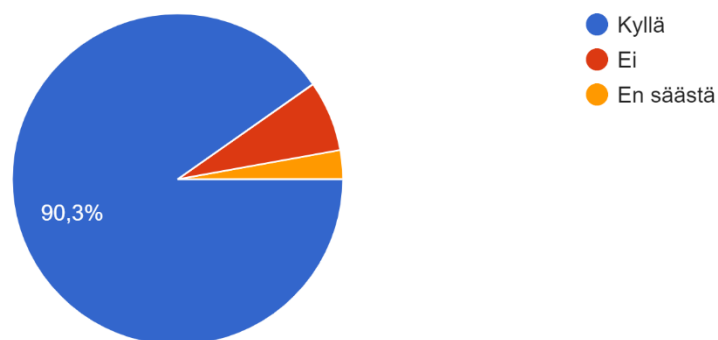
Pieni määrä vastaajista vastasi tähän *ei*, joten he eivät välttämättä ymmärrä inflaation termiä, tai eivät halua siitä huolimatta hankkia tuottoa säästöilleen. Tämä ei välttämättä ole hyvää talousosaamista, mutta jokainen toki määrittää itse itselleen oman riskitason. On myös mahdollista, että ei ole varaa säästää kuin pieniä määriä, ja silloin ei voi ottaa minkäänlaista riskiä niiden kanssa. Jos

varat pitää pystyä likvidoimaan nopeastikin, ei välttämättä ole edes järkevää niitä sijoittaa.

Seuraavaksi kysyttiin ”Pyritkö kasvattamaan omaisuuttasi säästämällä ja sijoittamisella?” Tähän kysymykseen *en säästä*-vastaajia löytyi 21 kappaletta. Kysymyksessä selvitettiin omaisuuden kasvattamistavoitetta. Alla oleva kuvio 30 esittää vastausten jakauman.

Pyritkö kasvattamaan omaisuuttasi säästämällä ja sijoittamisella?

740 vastausta

Kuvio 30. Omaisuuden kasvattaminen.

Kuten yllä kuviossa 30 näkyy, suurin osa vastaajista pyrkii kasvattamaan omaisuuttaan säästämällä ja sijoittamalla. Vaikka useampi yrittää varautua pahan päivän varalle, on suurimmalla osalla silti tarkoituksena kasvattaa omaisuuttaan.

Erittäin tärkeää onkin ymmärtää, että pienilläkin säästöillä voi vaurastua. Vaikka ei olisi mahdollista kerryttää valtavaa omaisuutta, riittää sekin, että voi ymmärtää säästämisen hyödyt ja mahdollisuuden tehdä hankintoja tai parantaa elämänlaatuaan tekemällä haluamiaan asioita säästämällä niitä varten.

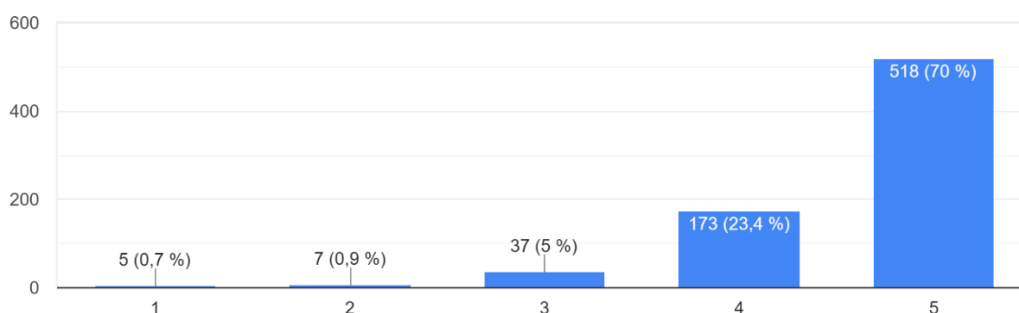
Seuraava kysymys käsittelee vastajien mielipidettä säästämisen tärkeydestä. Seuraavan sivun kuviosta 31 voidaan nähdä, että säästämistä pitää jollain tasolla tärkeänä lähes jokainen kyselyyn vastanneista. Vastaamiseen käytettiin asteikkoa 1-5. Vaihtoehto 5=erittäin tärkeänä ja 1 =en yhtään tärkeänä.

Valtaosa piti säästämistä erittäin tärkeänä, ja tämä osoittaa jälleen vahvaa talousosaamista. Vaikka kaikki eivät pystyisi säästämään, on hyvä, jos sitä pidetään kuitenkin tärkeänä asiana. Osa ei pidä säästämistä oikeastaan ollenkaan tärkeänä, mutta näitä on vastanneista hyvin pieni prosentti.

Säästämisen tärkeys on korostunut jo aiemmin kyselyssä esimerkiksi joidenkin vastanneiden kohdalla sattuneiden taloudellisten kriisien aikana. Alla olevassa kuviossa 31 voi nähdä vastausten jakauman.

Miten tärkeänä asiana pidät säästämistä?

740 vastausta

Kuvio 31. Säästämisen tärkeys.

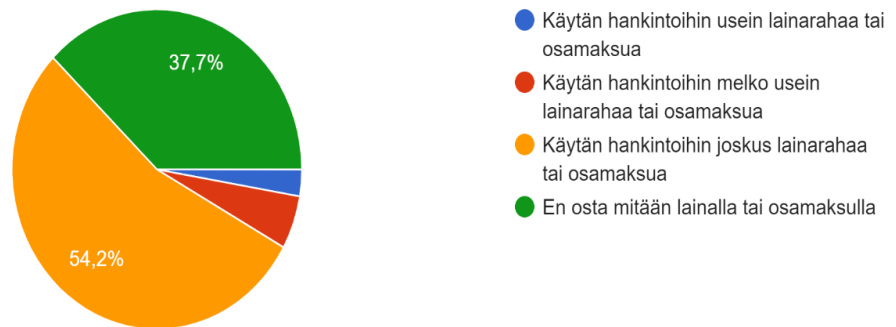
Säästämisen pitäminen tärkeänä vaikei säästää, on sekin omalta osaltaan hyvää talousosaamista. Asioiden ymmärtäminen ja sisäistäminen on kuitenkin iso asia, ja voi myöhemmin johtaa siihen, että alkaa itsekin säästää.

6.4 Kuluttaminen

Säästämisen jälkeen kartoitettiin vielä kuluttamista. Seuraavalla sivulla näkyvässä kuviossa 32 voi nähdä, että suurin osa tekee hankintoja välillä osamaksulla tai lainarahalla. Silti kokonaisuudesta yli neljännes joko säästää hankintojaan varten, heillä ei ole niihin ollenkaan varaa tai heillä on kaikkiin hankintoihin riittävästi varallisuutta.

Käytätkö hankintoihin useimmiten lainarahaa tai osamaksumahdollisuutta?

740 vastausta

Kuvio 32. Lainat ja osamaksut kulutuksessa.

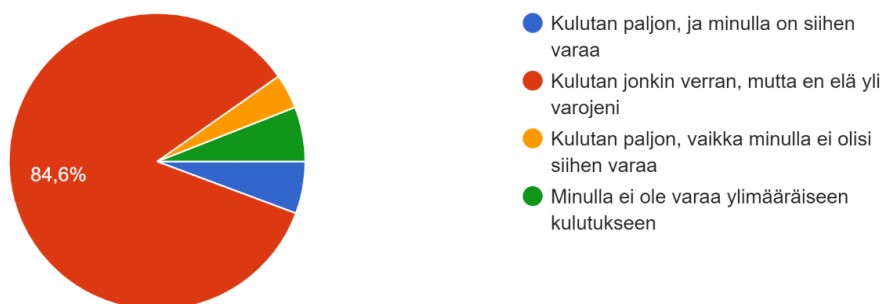
Suuremmat hankinnat kuten asunto tai auto ostetaan tyypillisesti lainarahalla. Parempi tapa on säästää hankintojaan varten, jos se on mahdollista. Velaksi eläminen ei ole hyvää talouden hallintaa, ja se johtaa herkästi maksuvaikeuksiin. Laskulla ja osamaksulla tilaaminen on helppoa, mutta kaikki lankeaa aikanaan maksettavaksi. Parempi ajattelutapa onkin, että ostaa vasta sitten, kun siihen on oikeasti varaa.

Aiemmin kun kysyttiin säästämisestä, useampi kertoi säästävänsä hankintoihin. On kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi ensin säästetään auton käsirahaan, ja sen jälkeen se ostetaan rahoituksella. Voi olla mahdollista, että koko summan säästäminen veisi turhan kauan, joten vain osankin säästö on jo parempi kuin ei mitään.

Seuraavassa kysymyksessä pitikin kuvailla itseään kuluttajana. Kyseessä on taas subjektiivinen näkemys, joten jokainen voi vastata tähän omasta näkökulmastaan. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 33 näkyy vastausvaihtoehdot ja vastausten jakautuminen.

Mikä kuvaa sinua parhaiten?

740 vastausta

Kuvio 33. Mikä kuvaa sinua parhaiten?

Vastanneista osa kuluttaa tämän mukaan yli varojensa. Talusosaamisen kannalta tämä ei ole hyvä asia, mutta onneksi heitä on pieni prosentti. Kuluttaminen on maailmantalouden kannalta välttämätöntä, mutta tärkeää on tehdä se maltillisesti. Selkeästi naisten joukosta löytyi kuluttajia, mutta heillä oli rahaasiat silti hallussa.

Vastaajilta tuli kommentteja siitä, että tästä puuttui vaihtoehto:

”En kuluta juuri lainkaan, vaikka minulla olisi siihen varaa.”

Tämä olisi kyllä ollut myös tärkeä vaihtoehto, ja sainkin tästä muutaman kommentin, että näitäkin henkilöitä löytyy. Tämä tuli kuitenkin ilmi myös aiemmissa vastauksissa, joissa kerrottiin hyvin tarkasta rahankäytöstä. Tässäkin kysymyksessä kuitenkin haettiin parhaiten sopivaa kuvausta, eikä jokaista henkilöä ole yksilöity erikseen. Tapoja on kuitenkin monia, ja varmasti nämäkin tavat vaihtelevat ajan mittaan.

Kuvio 34. Kuluttamisen kohteet.

Yllä olevassa kuviossa 34 näkyvät vastaukset siitä, minkälaisiin asioihin naiset kuluttavat. Edellinen kysymys käsitteli varallisuutta liittyen hankintoihin ja kulutukseen, mutta tässä näkyvät kuluttamisen kohteiden tarpeellisuus.

Tässäkin näkyy selkeästi, että suuri osa heistä kuluttaa myös ei-tarpeellisiin asioihin, eikä tämä tee kenestäkään välttämättä huonoa talousosaajaa. Jos varallisuutta on riittävästi, ei välttämättä tarvitsekaan välittää siitä, onko kaikki tarpeellista ja tulevaisuuteenkin on pystynyt varautumaan.

Näiden vaihtoehtovastausten lisäksi oli mahdollista vastata vapaasti. Lähes jokainen vapaa vastaus kertoi kulutuksen liittyvän elämyksiin tai itsensä hemmotteluun. Yksi vastauksista kuului:

”Kulutan tarpeellisiin asioihin, hyödyllisiin asioihin ja elämyksiin, joista jää hyviä muistoja ja tunne siitä, että on nauttinut elämästä.”

Tässäkin on kyse siitä, että elämästä pitää myös osata nauttia. Talousosaaminen ja taloudesta huolehtiminen on tärkeää, mutta sekään ei takaa hyvää elämänlaatua. Elämästä nauttiminen on mahdollista myös pienillä tuloilla tai huomomassakin taloudellisessa tilanteessa. Jatkuva säästäminen ei

välttämättä tuo iloa elämään, jos koskaan varallisuudestaan ei voi nauttia. Kaikkien ei tietenkään tarvitse hankkia mitään, jos kuluttamisesta ei koe olevan itselleen mitään hyötyä tai se ei tuota mielihyvää. Henkinen hyvinvointi on kuitenkin tärkeä asia.

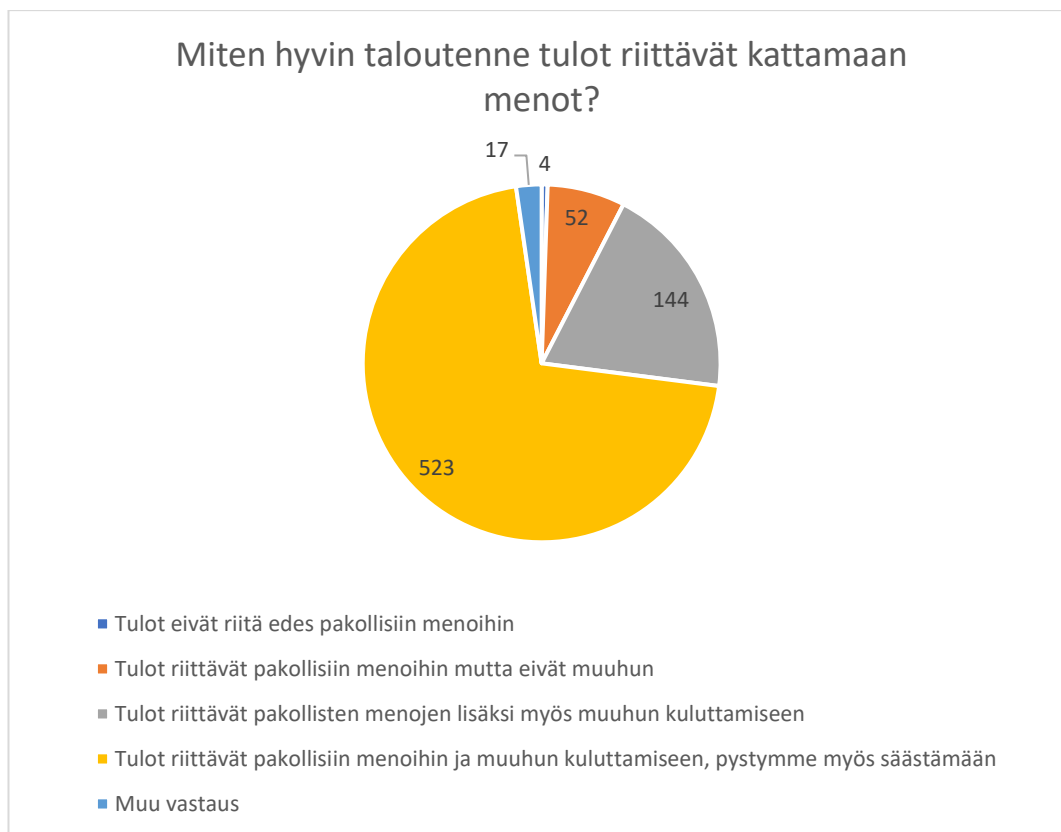
”Rahan pitää kiertääkin niin myös kulutan, en vain säästä.”

Tästä vastauksesta voisi päätellä tämän olevan joko vain metafora, tai sitten vastaaja ymmärtää jotakin talouden toiminnasta. Kulutusta pitää olla, jotta talous toimii. On täysin totta, että pelkkä säästäminen ei pidä rattaita pyörimässä. Jos kuluttamiseen on varaa, ei siinä ole mitään väärääkään.

Myös vastuullinen kuluttaminen nousi esille yhdessä vastauksessa. Designer-muoti ja itseensä panostaminen olivat myös kuluttamisen kohteena. Näissäkään ei ole mitään väärää, eivätkä ne tee kenestäkään huonompaa talousosaajaa. Jotkut pitävät laadukkaista tuotteista, ja haluavat hemmotella itseään. Tämän mahdollistaakseen voi säästää tai kasvattaa varallisuuttaan.

Itseensä kuluttamalla voi myös palkita itsensä siitä, että on säästänyt maltillisesti ja hoitanut raha-asiansa hyvin. On hyvä päästä välillä nauttimaan omasta varallisuudestaan.

Viimeinen kysymys käsitteli tulojen riittävyyttä menojen kattamiseksi. Valmiita vaihtoehtoja oli 4. Vaihtoehtona oli myös *muu*-vastaus. Vastauksien jakaantuminen näkyy seuraavalla sivulla kuviossa 35.

Kuvio 35. Tulojen riittäminen.

Enemmistöllä on selkeästi hyvät tulot, ja he pystyvät hyvin säästämään ja kuluttamaan. Tämän vastauksen perusteella ei ole ihme, että lähes kaikissa vastauksissa enemmistö pystyi säästämään, sijoittamaan ja varautumaankin taloudellisesti hyvin. Kyselyssä on myös vastannut ihmisiä, jotka eivät voi selkeästi taloudellisesti hyvin, koska tulot eivät riitä edes pakollisiin menoihin. Tämä on erittäin valitettava tilanne, eikä välttämättä hyvät taloustaidot edes voi muuttaa tilannetta, jos taustalla on vaikka sairastuminen tai työttömyys. Vastausten perusteella voisi kuitenkin sanoa, että otannassa on melko hyvätuloisia ihmisiä, joilla on mahdollisuus käyttää rahaa muuhunkin kuin pakollisiin menoihin. Aiemmissa kysymyksissä on käsiteltykin sitä, miten hyvin he tätä varallisuuttaan käyttävät ja minkälaisiin kohteisiin.

Vapaasti kirjoitettavaan vastaukseen oli kertynyt vastauksia siitä, että säästämään ja kuluttamaan pystytään vähäisissä määrin myös pakollisten menojen lisäksi. Pari vastausta myös liittyi siihen, että osana kuukausista kulutus ja säästäminen ovat mahdollisia, ja vaihtelevasti taas eivät.

Tässäkin tapauksessa pitää ottaa huomioon, että tulotasoon ei ole niin helppoa vaikuttaa kuin menojen karsimiseen. Menojen ja tulojen tasapainotus on jatkuvaa taloudenhallintaa, ja sekin voi vaihdella suuresti elämän aikana. Usein voi käydä niin, että varallisuuden kasvaessa menotkin suurenevät esimerkiksi isomman asunnon myötä, eikä välttämättä säästöön jää yhtään enempää rahaa kuin aiemminkaan tulotason ollessa pienempi.

7 YHTEENVETO

Yhteenvetona tutkimusongelmaan (*Miten hyvin naiset huolehtivat taloudestaan*) saatu vastaus on, että naisten talousosaaminen tämän tutkimuksen perusteella on hyvällä tasolla, ja he huolehtivat taloudestaan erittäin hyvin. On toki totta, että otannassa ei mitään todennäköisemmin ollut esimerkiksi hyvin iäkkäitä henkilöitä, joilla omien raha-asioiden hoito ei ole niin itsestään selvää kuin nuoremmilla sukupolvilla. Vastausten perusteella voi kuitenkin sanoa, että naisilla on erittäin hyvin säästöjä, ja he osaavat varautua tulevaisuuteen taloudellisesti.

Toisena osana tutkimusongelmaa oli: *miten he säästävät?* Sijoittajia löytyi melko paljon, mutta selkeästi säästäminen oli naisten juttu. Rahastoihin oli rohkeasti lähdetty säästämään, ja tämä onkin hyvä asia jokaisen varallisuuden kasvattamisen kannalta. Myös eläkkeeseen varautuminen oli monella tavoitteena. Tämä osoittaa hyvää talousosaamista, ja talouden ymmärtämistä. Hyvää talouslukutaitoa on myös osata tarkastella omaa talouttaan ja sen kehittymistä pitkällä aikavälillä mahdollisesti vuosikymmentenkin päähän.

Tutkimusaihe on tärkeä ja melko laaja, joten on hyvä, että tutkimukseen on saatu vastauksia eri tahoilta ja aihetta on tarkasteltu monesta eri näkökulmasta. Säästämistapoja tuli kyselyn perusteella useita erilaisia ja tärkein asia tavasta riippumatta on säästää johonkin ja opetella hyvää taloudenhallintaa.

Taloulosaamista voi mitata monella eri mittarilla, eikä voi yksiselitteisesti määrittää, millainen osaaminen on toista parempi. Tutkimusosiossa tuli ilmi monenlaisia eri säästötapoja ja taloudenhallinnan muotoja. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että suurin osa naisista hoiti itsenäisesti omaa talouttaan, ja huolehti aktiivisesti raha-asioista.

Vastausten perusteella sai huomata, että naiset oikeasti halusivat kertoa taloudestaan ja eri varallisuuden kohteistaan. Osa oli jopa eritellyt esimerkiksi säästöjensä euromäärän. Tästäkin voisi päätellä, että osa heistä oli hyvin ylpeitä omista taloudellisista saavutuksistaan, ja mielestäni on syytäkin olla, jos on onnistunut kasvattamaan varallisuuttaan ja on osannut hoitaa taloudelliset asiansa moitteettomasti.

Opinnäytetyö oli itselleni ensimmäinen, joten tutkimuksen tekemisestä ei ollut mitään kokemusta. Aloittaminen ja aiheen valinta oli varmasti prosessin hankalin vaihe. Aihe valikoitui mielestäni erittäin hyvin, sillä aiheesta sai mielenkiintoisen työn ja hyvää tutkimusaineistoa. Tutkimusta tehdessä sai myös itse oppia aiheesta tärkeitä asioita.

Kirjoittaminen on itselleni mielekästä, ja tekstiä tulee nopealla tahdilla. Tiedon etsiminenkään ei tuota hankaluuksia, joten tekstien ja teoriaosuuden luominen tapahtui nopealla aikataululla ja omasta mielestäni hyvin helposti. Löysin erittäin hyviä lähteitä, joiden pohjalta aloin työtä kirjoittamaan. Mielestäni sain aikaan hyvän kokonaisuuden, jossa päästään tutkimaan aihetta tärkeistä näkökulmista, mutta työ ei kuitenkaan ole paisunut turhan isoksi. Aiheen rajaaminen olikin yksi isoimmista haasteista teoriaosuudessa, mutta mielestäni onnistuin siinäkin melko hyvin.

Tutkimusosuus tuotti eniten hankaluuksia. Kyselyn laatiminen ei ollut helppoa, ja myös sen julkaiseminen tuotti paineita. Sainkin muutamia negatiivisia kommentteja koskien kyselyä, mutta mielestäni sain silti siihen tarvittavaa dataa ja kysymysten avulla tutkimusongelmaan saatiin vastaus ja tutkimuksen osa-alueisiin erilaisia näkökulmia. Tutkimuksen vastausten analysointi oli täysin uutta, ja isojen vastausmäärien hallinnointi tuottikin välillä vaikeuksia. Varsinkin, kun

oli kyse vapaista vastauksista, oli vastauksien läpikäynti ja jaottelu hyvin työstä. Onnistuin kuitenkin tässä melko hyvin, eikä aikaakaan kulunut turhan paljoa. Eniten itseäni mietityttää se, onko vastauksia analysoitu tarpeeksi hyvin, ja saako niistä tarpeeksi selkeän kuvan ja tuloksen tutkimusongelmaan.

Itselleni aihe on tärkeä ja talousasiat ovat itselleni tärkeitä. Tutkimus sisältää hyvää tietoa aivan jokaiselle, vaikka talousasiat eivät vielä niin kovin kiinnostaisikaan. Talouskoulutusta pitää jatkaa ja tietoisuutta pitää jakaa jokaiselle. Yksittäisenkin henkilön hyvä taloudenhallinta parantaa makrotasolla taloutta merkittävästi.

Prosessi eteni mielestäni erittäin hyvin ja aikataulussa. Eniten aikaa kului teoriaosuuden keräämiseen ja sen tarkastamiseen. Lähteiden tarkastus ja kirjaus ei mielestäni ole hankalaa, ja mielestäni olen onnistunut merkitsemään ne oikein. Myös lainaukset ja viittaukset on merkitty asianmukaisesti, ja olen yrittänyt referoida eri lähteiden tekstejä mahdollisimman hyvin.

Uskon, että työstä on hyötyä myöhemmissäkin tutkimuksissa, ja työ voi toimia aiheesta kiinnostuneelle hyvänä oppaana. Tutkimusosiosta näkee, että naisia löytyy eri elämäntilanteista, eikä huonommat taloudelliset valinnat välttämättä pilaa loppuelämää ja kaikesta voi selvitä. Oppiminen on jatkuva prosessi, ja taloudessa omaa osaamistaan pitää päivittää ja pitää ajan tasalla.

Mielestäni kokonaisuudesta tuli hyvä ja riittävän laaja ja onnistunut. Tutkimukseen osallistui kiitettävä määrä ihmisiä. Pelkäsin ensin otannan jäävän turhan suppeaksi, mutta olin väärässä. On hienoa huomata, miten aktiivisia naisia oli liikenteessä, ja miten hienosti osa heistä oli paneutunut kyselyyn vastaamalla erittäin pitkästi ja tarkasti.

Työn perusteella olisi mahdollista tehdä jatkotutkimusta liittyen naisten säästämis- ja sijoittamiskäyttäytymiseen. Säästäminen ja sijoittaminen näyttäytyivät kuitenkin tässä tutkimuksessa naisten vahvoina osaamisalueina, joten esimerkiksi sijoituskohteiden analysointia ja tulotason vaikutusta olisi mahdollista kartoittaa tarkemmin jatkotutkimuksen kautta. Tässä työssä tarkasteltiin kyllä

säästämistottumuksia, mutta esimerkiksi elämäntilannetta tai varallisuutta ei otettu huomioon. Jatkotutkimuksessa voisi keskittyä paremmin naisten eri sijoituskohteiden jakautumiseen ja tulotason vaikutukseen sijoituskohteiden ja säästämistavan valinnassa.

Sijoituskäyttäytyminen ja kohteiden valinta kuitenkin liittyvät vahvasti talousosaamiseen, joten säästämisen ja sijoittamisen kautta tutkimusta voisi lähteä jatkamaan ja syventämään.

Mahdollisuutena olisi tehdä kvalitatiivista tutkimusta sijoittavista naisista ja analysoida elämäntilanteen, tulojen ja iän vaikutusta sijoittamisen aloittamiseen ja sijoituskohteiden valintaan. Tutkimus voitaisiin tehdä kyselytutkimuksena tai haastatteluiden avulla.

LÄHTEET

Airaksinen, A. & Suominen, L. (3.1.2023). Asuntolainojen korot nousevat – onko syytä huolestua? S-Pankki. <https://www.s-pankki.fi/fi/artikkelit/asuntolainojen-korot-nousevat-onko-syyta-huolestua/>

Financer. (19.5.2022). Onko osamaksulla ostaminen hyvä idea? Haettu 10.2.2023 osoitteesta: <https://financer.com/fi/wiki/osamaksu/>

Hamid, J & Salmela, N. (n.d.) Mamma Betalar [podcast]. Podtail. <https://podtail.com/fi/podcast/mamma-betalar/>

Hallipelto, A. (2021). Talousosaaminen 2020-luvulla. Tietosanoma / Art House Oy. <https://www.ellibslibrary.com>

Hellström, E. (23.5.2017). Talous on väline. Sitra. <https://www.sitra.fi/artikkelit/talous-on-valine/>

Lindholm, T. & Kettunen, J. (2016). Globaali kansantalous. (11. painos). Edita Publishing Oy. <https://www.ellibslibrary.com>

Lähitapiola. (4.2.2022). Nopeasti voimistuva inflaatio on sukanvarsisäästäjän painajainen – näin pelastat säästösi. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509575920479>

Kalmi, P. & Ruuskanen, O. (2016). Suomalaiset pärjäävät taloudellisessa tietämyksessä ja käyttäytymisessä hyvin suhteessa muihin maihin. Kansantaloudellinen aikakauskirja 1/2016. (112). https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2016/03/kalmi_ruuskanen.pdf

Ketvel, E. (7.3.2022). Naisia sijoittajista kolmannes – osuus nousee vähitellen. Pörssisäätiö. <https://www.porssisaatio.fi/blog/2022/03/07/naisia-sijoittajista-kolmannes-osuus-nousee-vahitellen/>

Korkotutka. (n.d.). Mitä korko tarkoittaa? Tutustu korkosanastoon. Haettu 27.1.2023 osoitteesta: <https://korkotutka.fi/korko-sanasto/>

Kuivalainen, S., Järnefelt, N., Kuitto, K. & Ritola, S. (12.11.2019). Naisten ja miesten eläke-erot - Katsaus tutkimukseen ja tilastoihin. Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4122-9>

Mimmit sijoittaa. (n.d.). MIMMIT SIJOITTA -PODCAST. Haettu 29.1.2023 osoitteesta: <https://www.mimmitsijoittaa.fi/podcast>

Niinivuo, S. (24.2.2020). Katso tästä, miten 50 euron maksamaton lasku vie lopulta luottotiedot. Ilta-Sanomat. <https://www.is.fi/taloussanomat/omaraaha/art-2000006415352.html>

Nortio, J. (20.11.2019). Yrittäjän sairastuminen on kova kolaus yritykselle. Mandatum. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2019/yrittajan-sairastuminen-on-kova-kolaus-yritykselle/>

OECD (25.6.2020), OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy <https://www.oecd.org/financial/education/launchoftheoecdinfeglobal-financialliteracysurveyreport.htm>

Pantzar, M. (7.9.2022). Vuoden euribor lähentelee jo kahta prosenttia – "Täällä nousuvauhtia ei ole ennen nähty", sanoo OP:n asiantuntija. Yle. <https://yle.fi/a/3-12612843>

Peikola, E. (10.3.2022). Naiset ovat taloustaidon taitajia – miksi he eivät näytä kynsiään Talousguru-kilpailussa? Finanssiala. <https://www.finanssiala.fi/kolumni/naiset-ovat-taloustaidon-taitajia-miksi-he-eivat-nayta-kynsiaan-talousguru-kilpailussa/>

Pohjola, M. (2019). Taloustieteen oppikirja. Sanoma Pro Oy.

Pösö, R. (5.5.2022). Kelan lapsiperhe-etuustilasto 2021. Kela. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022050432655>

Riitakari, N. (31.12.2020). Tammikuun budjetti. Säästötavoite-blogi. <https://saastotavoite.blogspot.com/2020/12/tammikuun-budjetti.html>

Sajari, P. (22.1.2023). Suomi on vajoamassa taantumaan: tätä se tarkoittaa. Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/talous/art-2000009319367.html>

Sijoittaja.fi. (n.d.). Aloita sijoittaminen – askel askeleelta opas! Haettu 28.1.2023 osoitteesta: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/aloita-sijoittaminen-askel-askeleelta-opas/>

Suomen Pankki. (n.d.a.) Mitä raha on? Haettu 18.1.2023 osoitteesta: <https://www.suomenpankki.fi/fi/opi-taloudesta/opi-taloudesta/mita-raha-on/>

Suomen Pankki. (n.d.b.) Hintavakaus. Haettu 17.1.2023 osoitteesta: <https://www.suomenpankki.fi/fi/rahapolitiikka/hintavakaus/>

Suomen Pankki. (28.1.2021). Visio: Suomalaisten talousosaaminen maailman parasta vuonna 2030. <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/tiedotteet/2021/visio-suomalaisten-talousosaaminen-maailman-parasta-vuonna-2030/>

Taanila, A. (31.3.2019). Mittaamisen luotettavuus. <https://tilastoapu.wordpress.com/tag/reliabiliteetti/>

Takuusaatiö. (n.d.a.) Hallitse rahojasi. Haettu 29.1.2023 osoitteesta: <https://www.takuusaatio.fi/hallitserahojasi/>

Takuusäätiö. (n.d.b.) Selviydy veloistasi: Hae apua laskujen maksamiseen ja velkojen maksuongelmiin. Haettu 29.1.2023 osoitteesta: <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/apua-maksuongelmiin/>

Talous ja nuoret TAT. (n.d.). Teemme työtä, jotta sinä onnistut! Haettu 28.1.2023 osoitteesta: <https://tat.fi/nuoret/>

Talous- ja velkaneuvonta. (2.12.2020). Talous haltuun. Oikeus.fi. https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1.html

Tilastokeskus. (13.1.2023a). Inflaatio 9,1 % joulukuussa 2022. <https://stat.fi/julkaisu/cl8bkshgb6g8z0bw0h415hbnu>

Tilastokeskus. (16.1.2023b). Hinnat ja kulutus. Haettu 7.3.2023 osoitteesta: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html

Valtiokonttori. (24.1.2023). ASP-säästäminen ja ASP-laina. Haettu 28.1.2023 osoitteesta: <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/rahoitus-ja-lainapalvelut/asp-saastaminen-ja-asp-laina/>

Varantola, K., Launis, V., Helin, M., Spoof, S. & Jäppinen, S. (14.11.2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. TENK. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vauras Nainen. (n.d.). Etusivu [Facebook-sivu]. Facebook. Haettu 20.2.2023 osoitteesta: <https://www.facebook.com/groups/128546840884767>

Vilka, H. (2007). Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>

Vilka, H. (2021). Tutki ja kehitä. (5., päivitetty painos). PS-kustannus. <https://www.ellibslibrary.com>

Yli-Korhonen, J. (19.5.2022). Rahan säästäminen käteisenä. <https://financer.com/fi/blogi/rahan-saastaminen-kateisena/>

LIITE 1: SAATE

Hei kaikille,

olen Satakunnan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija, ja teen opin-
näytetyötä naisten talousosaamisesta. Kyseessä on tutkimus naisten talous-
osaamisesta ja säästämistottumuksista. Olen luonut Google Forms-kyselyn, ja
toivoisin teiltä mahdollisimman paljon vastauksia tutkimukseeni.

Tutkimukseen vastaaminen vie vain n. 5 minuuttia, eikä kyselyssä tarvitse il-
moittaa henkilökohtaisia tietoja, eikä vastausten perusteella voida ketään tun-
nistaa. Vastaa tutkimukseen tämän linkin kautta:

[https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf-0rx2Fcl9AtCBLbXvcaUn-
PKXRrKpEssPwIXDjMIG4OUcE9w/viewform?usp=sf_link](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf-0rx2Fcl9AtCBLbXvcaUn-PKXRrKpEssPwIXDjMIG4OUcE9w/viewform?usp=sf_link)

Kysely on avoinna viikon, eli välillä 2.3.2023-9.3.2023.

Tutkimusaineisto käsitellään luottamuksellisesti, eikä kyselyssä tallenneta tai
kysytä henkilötietoja. Raportointi tapahtuu niin, ettei ketään voida vastausten
perusteella tunnistaa.

Kiitos osallistumisestasi!

Kyselyn julkaisemiseen ryhmässä on ylläpidon lupa.

Ystävällisin terveisin,

Jenna Ruohonen, Liiketalouden opiskelija

Satakunnan ammattikorkeakoulu

LIITE 2: KYSELYLOMAKE

Naisten talousosaaminen

Tutkimus naisten taloudenhallinnasta ja säästämistottumuksista

*Pakollinen

Talouden koko? *

- Yhden hengen talous
- Kahden tai useamman aikuisen yhteinen talous
- Yhden aikuisen ja vähintään yhden lapsen talous
- Kahden tai useamman aikuisen talous ja vähintään yksi lapsi

Onko sinulla omaisuutta? *

- Asunto/sijoitusasunto
- Maata/metsää
- Arvopapereita/sijoituksia
- Ei ole
- Muu:

Kuka hoitaa taloudessanne raha-asiat? *

- Minä itse
- Yhdessä jonkun muun kanssa
- Muu:

Oletko vakuuttanut itsesi/taloutesi? *

- Kyllä
- En
- En tiedä

Ymmärrätkö korkojen merkityksen esimerkiksi säästämässä tai lainoissa? *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

Kuinka hyvin olet perillä perheesi taloudellisesta tilanteesta ja raha-asioista? *

Erittäin huonosti

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Erittäin hyvin

Onko sinulla maksuhäiriömerkintää? Jos on, niin miksi? *

Oma vastauksesi

Oletko kiinnostunut taloudesta/taloulosaamisesta? *

- Kyllä
- En

Onko sinulla velkaa? *

- Kyllä
- Ei

Ymmärrätkö, miten talous toimii? (Mikro- ja makrotalous, talouspolitiikka, inflaation vaikutukset tms.) *

- Kyllä, erittäin hyvin
- Kyllä, ihan hyvin
- En osaa sanoa
- Ymmärrän hyvin vähän
- En ymmärrä ollenkaan

Rahan käyttö

Miten kuvailisit itseäsi rahankäyttäjänä? *

- Hyvin tarkka
- Melko tarkka
- Hieman holtiton
- Todella holtiton

Budjetoitko? *

- Kyllä, ja pysyn hyvin budjetissani
- Kyllä, mutta budjettini ylittyy välillä
- Kyllä, mutta en pysy juuri lainkaan budjetissani
- En
- En, mutta olen ajatellut tekeväni niin

Oletko varautunut taloudellisesti esimerkiksi yllättävään tulotason muutokseen? *
(työttömyys, puolison menehtyminen tms.) Jos olet, niin miten?

Oma vastauksesi

Suunnitteletko talouttasi? *

- Kyllä, päivä kerrallaan
- Kyllä, viikko kerrallaan
- Kyllä, kuukausi kerrallaan
- Kyllä, vuosi kerrallaan
- Kyllä, hyvin pitkälle tulevaisuuteen
- En
- Muu:

Ymmärrätkö oman taloudenhallintasi vaikutukset yhteiskunnassa? *

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

Kuinka hyvä on taloudellinen tilanteesi? *

Erittäin huono

1

2

3

4

5

Erittäin hyvä

Miten hyvin taloutesi kestää arjen yllättäviä suurempia menoja asteikolla 1-5? *
(uusi kodinkone, auton korjaus tms.)

Erittäin hyvin

1

2

3

4

5

Erittäin huonosti

Miten hyvin rahasi riittävät lyhyellä aikavälillä? *

- Varani loppuvat usein ennen uutta palkka-/tulonmaksupäivää
- En ole tietoinen omasta tulotasostani
- Rahani riittävät hyvin palkkapäivästä/tulonmaksupäivästä toiseen
- Muu:

Oletko koskaan miettinyt vanhempainvapaiden vaikutusta omaan talouteesi? *

- Kyllä
- Ei

Oletko miettinyt omaa eläkekertymääsi? (Esim. työttömyyden vaikutus) *

- Kyllä
- Ei

Säästäminen

Säästätkö? Jos säästät, niin mitä varten? *

Oma vastauksesi

Millaiset ovat säästötavoitteesi? *

- Säästän arjen yllättäviin menoihin
- Säästän lomamatkaa/suurempaa hankintaa varten
- Säästän tulevaisuutta varten (esim. eläkettä)
- En säästä
- Muu:

Sijoitatko? Jos sijoitat, niin mihin? *

Oma vastauksesi

Miten hyvin luulet selviäväsi säästöilläsi yllättävässä tilanteessa, jos tulotasosi tippuu huomattavasti? *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Välttävästi
- En säästä ollenkaan

Oletko pohtinut inflaation vaikutusta säästötapaasi? *

- Kyllä, siksi hankin säästöilleni tuottoa
- Kyllä, mutta se ei vaikuta säästämistapaani
- En
- En säästä ollenkaan

Pyritkö kasvattamaan omaisuuttasi säästämällä ja sijoittamisella? *

- Kyllä
- Ei
- En säästä

Miten tärkeänä asiana pidät säästämistä? *

En yhtään tärkeänä

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Erittäin tärkeänä

Kuluttaminen

Käytätkö hankintoihin useimmiten lainarahaa tai osamaksumahdollisuutta? *

- Käytän hankintoihin usein lainarahaa tai osamaksua
- Käytän hankintoihin melko usein lainarahaa tai osamaksua
- Käytän hankintoihin joskus lainarahaa tai osamaksua
- En osta mitään lainalla tai osamaksulla

Mikä kuvaa sinua parhaiten? *

- Kulutan paljon, ja minulla on siihen varaa
- Kulutan jonkin verran, mutta en elä yli varojeni
- Kulutan paljon, vaikka minulla ei olisi siihen varaa
- Minulla ei ole varaa ylimääräiseen kulutukseen

Miten kuvailisit kuluttamistasi? *

- Kulutan vain tarpeellisiin asioihin
- Kulutan myös muuhun kuin tarpeellisiin asioihin
- Kulutan useisiin hyödykkeisiin käyttämättä turhaa harkintaa
- Kulutan paljon myös jopa tarpeettomiin asioihin
- Muu:

Miten hyvin taloutenne tulot riittävät kattamaan menot? *

- Tulot eivät riitä edes pakollisiin menoihin
- Tulot riittävät pakollisiin menoihin mutta eivät muuhun
- Tulot riittävät pakollisten menojen lisäksi myös muuhun kuluttamiseen
- Tulot riittävät pakollisiin menoihin ja muuhun kuluttamiseen, pystymme myös säästämään
- Muu:

Luo linkki